VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

KÖZGAZDÁSZ

A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XVII. ÉVFOLYAM, 3. SZÁM — ÁRA: 80 FILLÉR — 1975. FEBRUÁR 13.

A TARTALOMBÓL

A mozgalmi év finise előtt
— Hogyan értékeljünk
A tanár-diák viszonyról
Vita:
Eredendően passzívak vagyunk?
Egy nap a sok közül
Zsebtükör
A sport közelről

Pártértekezlet egyetemünkön

Felszabadulásunk 30. évfordulójára való felkészülés értékelése és a további feladatok kijelölése

Az 1970. évi pártértekezlet óta végzett munkáról

A Kongresszusi Irányelvekkel és a Szervezeti Szabályzattal kapcsolatos állásfoglalás

Megválasztották egyetemünk 35 tagú pártbizottságát és a végrehajtó-bizottságot

Február 1-én 80 kommunista találkozott a meghívott vendégekkel együtt egyetemünk pártértekezletén.

A pártértekezlet elnökségében helyet foglalt Forgács Tibor elnök, a IX. kerületi és az egyetemi pártbizottság tagja, Garamvölgyi Károly elvtárs oktatási miniszterhelyettes, az MSZMP Központi Bizottsága képviseletében, Hantos János elvtárs, a Budapesti Pártbizottság tagja, a Magyar Vöröskereszt főtitkára, Horváth Ernő elvtárs, a IX. kerületi Pártbizottság titkára, Voksán József elvtárs, a Pedagógus Szakszervezet főtitkára, Berei Andor elvtárs, az egyetemi pártbizottság tagja, Berend T. Iván elvtárs rektor, az egyetemi pártbizottság tagja, Vámosi Sándor elvtárs, az egyetemi pártbizottság titkára, Selmeci Lajos elvtárs, az egyetemi párt-végrehajtóbizottság szervező titkára, Veres Pál elvtárs, az egyetemi KISZ-bizottság titkára.

A felsőbb pártszervezet részéről megjelentek még: Török Imre elvtárs, az MSZMP KB tudományos közoktatási és kulturális osztályának munkatársa, Mészáros József elvtárs, a Budapesti Pártbizottság párt- és tömegszervezeti osztályának munkatársa.

Forgács Tibor elnöki megnyitója és a küldöttértekezleten megjelentek üdvözlése után egyperces néma felállással emlékeztek meg Marczell Jenő elvtársról, pártbizottságunk tagjáról, alapszervi titkárról és Háy László elvtársról elhunytuk alkalmából.

Ezek után Vámosi Sándor titkár megtartotta a pártbizottság négyéves munkájáról a szóbeli beszámolót.

Részletek a pártbizottsági beszámolóból:

Pártszervezetünk az egyetem társadalmi szerveivel együtt készül hazánk felszabadulásának 30. évfordulójára.

Ennek szellemében rendezi meg KISZ-szervezetünk a már hagyományos tavaszi ünnepségeket, a forradalmi ifjúsági napokat. Egyetemünk csatlakozva a Közgazdaságtudományi Intézet kezdeményezéséhez, közösen szervezünk egy tudományos ülésszakot aktuális gazdaságpolitikai kérdésekről. Hasonló témakörben már meg is rendezte néhány tanszékünk tudományos konferenciáját. KISZ-fiataljaink tanulmányi versennyel és egy tanyasi iskolai könyvtár összegyűjtésével kívánnak méltóképpen ünnepelni. Bölcsődegondunk rendezésére társadalmi munkaakciókat, KK-hozzájárulást ajánlottak fel egyetemi dolgozóink.

Eredményeink kezdetiek, hiszen a felkészülési idő derekán vagyunk, de ha tovább fokozzuk azt a lendületet, amellyel a programtervezet megvalósításához kezdtünk, minden bizonnyal újabb eredményekkel, sikerekkel köszönthetjük a XI. kongresszust, hazánk felszabadulásának 30. évfordulóját.

Ideológiai-politikai munkánk főbb tapasztalatai:

Munkánk e területének helyét és tartalmát világosan megjelöli a Központi Bizottság 1972. júniusi határozata, amikor kimondja: „Az egyetemi és főiskolai pártszervezetek fő feladata a hallgatók közötti politikai munka irányítása legyen." A Központi Bizottság ifjúságpolitikai irányelveiben adott differenciált, dialektikus elemzés egyetemünkön is elősegítette, hogy ma reálisabb képünk van hallgatóságunkról mint korábban.

Fiataljaink szemléletében és magatartásában tükröződik, hogy már a mi társadalmi rendünkben születtek. Természetesnek tartják életrendünket, elfogadják azt. Többségük egyetért a párt politikájának fő vonalával, elfogadja a szocializmus felépítésének programját, a marxizmus-leninizmus ideológiáját.

Örvendetes, hogy a fiatalok között jelentős számban vannak fizikai dolgozó szülők gyermekei, akik osztálykörnyezetük, családi körülményeik alapján közvetlenül ismerik a munkáséletmódot.

Általában politikai álláspontjuk kialakultabb, gyakorlatiasabb, kiegyensúlyozottabb. Velük együtt hallgatóink nagy többsége alkalmas arra, hogy a szocialista rendet elfogadó fiatalból a jövőt aktívan formálni tudó és akaró, kommunista szemléletű szakember váljon. E cél elérése szükségessé teszi, hogy

reálisan értékeljük és tudatos nevelőmunkával csökkentsük azokat a negatívumokat, gyengeségeket, melyek az alapvonásaiban a pozitív összképet árnyalják. Ide tartoznak mindenekelőtt az ideológiai-világnézeti gyengeségek.

Hallgatóink egy részének tudatában a marxizmus-leninizmus elvei gyakran keverednek naiv, utópikus, kispolgári ultra-radikális vagy más antimarxista nézetekkel.

Jelentős azok aránya, akik nemcsak elfogadják, támogatják, hanem igen aktívan képviselik pártunk politikáját. Közülük kerül ki évről évre az a mintegy 40—50 fiatal párttag akik fontos szerepet töltenek be a hallgatók között végzett politikai munkában. Hallgatóink, KISZ-szervezetünk tagságának jelentős részénél a politikai aktivitás már alacsonyabb színvonalon van, de kielégítőnek és fejlődőnek tekinthetjük.

Pártszervezetünk a KISZ-szervezettel szorosan együttműködve az elmúlt időszakban is igyekezett levonni az eddigiekből adódó következtetéseket a hallgatók közötti politikai munkában. Főként a nagyobb tömegeket érintő munkában értünk el eredményeket, de kevés az előrehaladás a személyre szóló nevelőmunkában.

Jelentős előrelépés történt a tömegmunka sajátos, változatos formáinak kialakításában. Lassan hagyománnyá válnak a karonkénti és évenkénti 120—150 fős politikai táborok.

Eredményesen folyik a KISZ-vezetők szervezett képzése. Jól működnek az egyetemi és kollégiumi klubok, melyek gerincét a politikai rendezvények alkotják. Jelentős sikereket értünk el a magasabb elméleti-politikai színvonal iránti igény kielégítése terén is a kari politikai körök útján.

Elég szép számú hallgatónk vesz részt mint politikai vitavezető a Marxista Diákakadémia, a középiskolai vitakörök, a Stúdium Generale munkájában. A beszámolási időszakban jelentősen fejlődött a különböző közművelődési, kulturális formákon keresztül való közvetett politikai nevelés is.

A hallgatók között végzett politikai munkának továbbra is gyenge láncszeme a KISZ-alapszervezetek politikai élete. Alapvető feladat, hogy az ifjúságpolitikai irányelvek, a KISZ KB 1974. áprilisi ha-

(Folytatás a 2. oldalon)

Egyetemi tanácsülés

Az egyetemi tanácsülés február 12-én megtárgyalta az MKKE oktatóinak munkaköri követelményeit. Megvitatták és elfogadták az irányelveket az oktatók munkaköri követelményeinek bevezetéséről. Napirenden szerepelt még a tanársegédi és adjunktusi munkakörök határozott idejű munkaviszonnyá való átalakításáról szóló rendelet egyetemi érvényesítése.

Február 13.

30 éve szabadult fel Budapest

A felvételt készítette: Eszes István

Téli tábor

Napirenden az I. évfolyam munkája

— JÓ PIHENÉST — búcsúzott tőlem tréfásan egyik barátom, az elutazás előtt. Természetesen ő is tudta, hogy a táborban a Lajos-forrásnál nem pihenni, szórakozni fogunk. A résztvevők az I. évfolyam KISZ-vezetői, évfolyamfelelősei és alapszervezeti titkárai voltak, akik a négy nap alatt az I. félév mozgalmi, tanulmányi eredményeit, és a II. félév feladatait beszélték meg. A programot már hetekkel az elutazás előtt megkaptuk, így fel is készültünk a megadott szempontok szerint.

Még megérkezésünk napján, 22-én délután *Izbéki Gábor*, az évfolyamvezetőség agitációs és propagandatitkára rövid tájékoztatója után megbeszéltük a XI. kongresszus irányelveit. Ezt követően a KISZ-végrehajtóbizottság néhány új határozatát hallhattuk a vezetőképzésről, az építő- és politikai táborokról, és más kérdésekről.

Másnap került sor az I. félév KISZ-munkájának értékelésére, és az előttünk álló feladatok megbeszélésére. Először *Költő Magdi* beszámolóját hallottuk, majd megvitattuk az alapszervi munka eredményeit, illetve hibáit, és megbeszéltük az idei félévre vonatkozó elképzeléseket. A beszámolóból és a kisebb csoportokban folyó megbeszélésekből is az derült ki, hogy az I. félévi munka tanulmányi része általában magas színvonalú, és hasznos volt. Sikerült kialakítani a közös tanulás és egymás segítésének módjait, évfolyam- és csoportszinten is elegendő konzultáció volt. Az átlageredmények is többnyire jobbak a tavalyiaknál. E területen hasonló folytatásra van szükség az alapszervezetekben.

A POLITIKAI TEVÉKENYSÉG azonban részben a tanulásra, a vizsgák közeledtére való hivatkozással háttérbe szorult. Természetesen a mi számunkra mindig is a tanulás az elsődleges, de emellett biztos, hogy jut, és kell is, hogy jusson idő másra is, többek között az akcióprogramban megszavazott politikai tervek megvalósítására. A II. félévben e téren különösen össze kell szednünk magunkat. Hiszen olyan komoly feladataink lesznek, mint az irányelvek megbeszélése, a kongresszusi események figyelemmel kísérése, részvétel a tavaszi ünnepeken, az évfolyam és egyetemi szintű politikai rendezvényeken, és még sorolhatnám a programokat. Ezenkívül még természetesen mind az alapszervi, mind az évfolyam-vezetőségi akcióprogramban sok más feladat is szerepel: a könyvgyűjtési akciótól kezdve a mozgalmi évet záró és értékelő taggyűlésekig rengeteg munkánk lesz.

A HARMADIK NAPON kora reggeltől késő délutánig (csak az ebéd által megszakítva) folyt a tábor egyik legérdekesebb programja, a tanulmányi eredmények megbeszélése, és a félév folyamán, vagy a vizsgaidőszakban felmerült problémák megvitatása. Ezen a tanulmányi értékelésen megjelent *Berend T. Iván*, egyetemünk rektora, *Gondi József* oktatási rektorhelyettes és a tanszékek képviseletében egy-

(Folytatás a 7. oldalon)

Pártértekezlet egyetemünkön

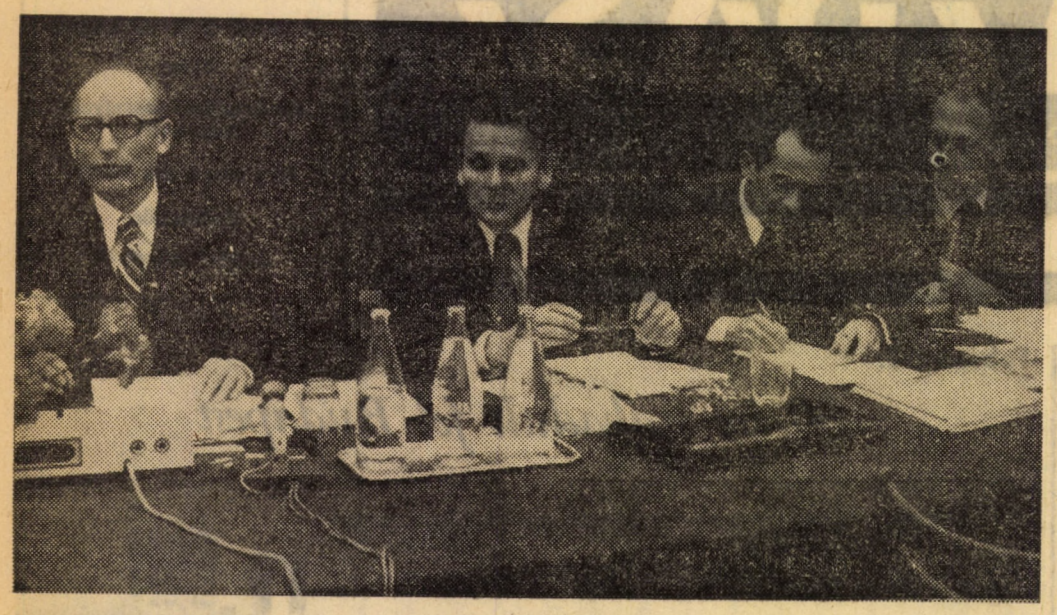

A pártértekezlet elnöksége

(Folytatás az 1. oldalról)

tározata szellemében növeljük az egyes KISZ-tagok aktivitását,

erősítsük a hallgatói közösségeket, azok egyénekre gyakorolt nevelőhatását. Ez elválaszthatatlan oktatóink személyre szóló nevelőmunkájának fejlesztésétől.

Az eszmei-politikai munka rendkívül fontos, döntő tényezője egyetemünkön az oktatók ideológiai-politikai arculata és ennek kisugárzó hatása az ifjúság felé irányuló tevékenységben.

Oktatóink eszmei-politikai arculata alapvetően pozitívnak ítélhető meg. Oktatóink a marxizmus—leninizmus, talaján állnak, és cselekvően támogatják pártunk politikáját.

Ideológiai-politikai felkészültségük, érdeklődésük általában már korántsem egyenletes és a fejlődés üteme nem mindig tart lépést a megnövekedett követelményekkel

Legutóbb több tananyagunk ideológiai-politikai tartalmának vizsgálata, az ezzel foglalkozó pártbizottsági ülés is feltárta. hogy

oktatóink alapvetően egységes eszmei-politikai arculata nem mentes bizonyos ellentmondásoktól.

Pártszervezetünkben több fórumon, testületi ülésen foglalkoztunk a jelentkező ideológiai-politikai problémákkal. Úgy véljük alapvetően helyes irányban kerestük a megoldást a viták alapján. Pártbizottságunk testületi ülésein bírálta a téves felfogásokat.

Mind az oktatók, mind a hallgatók körében végzett politikai munkában fontos szerepet töltöttek be az agitációs és propagandamunka különböző szervei. A pb agitációs és propagandabizottsága állásfoglalásaival segítette a felmerült problémák megoldását, irányította a KISZ-klub, filmklub és más

XI

tevékenységek politikai tartalmának formálását.

Jól funkcionált egyetemi lapunk, melyben növekedett az elméleti-politikai kérdésekkel, a mozgalmi munka tapasztalataival foglalkozó írások aránya. Tovább kell javítani az egyetemi közélettel, az oktatók és hallgatók viszonyával kapcsolatos kérdések kezelését, a bírálatok megalapozását.

Továbbra is szép eredményeket érnek el egyetemi együtteseink a kulturális bizottság irányításával. Agitációs és propagandamunkánk fejlesztésének fontos iránya a KB közművelődési határozatából következő feladatok végrehajtása.

A pártszervezet tevékenysége az oktató-nevelő tudományos munka irányában.

Képzési rendszerünk fejlesztésében a beszámolási időszakban alapvető feladat volt az 1968-ban megkezdett reform folytatása, a kialakított új keretek tartalommal való megtöltése. Az 1970-es pártértekezlet menet közben értékelte a reform tapasztalatait, de erre átfogó jelleggel csak 1972-ben kerülhetett sor. Ebben az időben jelent meg a KB oktatáspolitikai határozata, mely nagy segítséget nyújtott az értékelés elvégzéséhez, a továbbfejlesztés irányainak meghatározásához.

Pártfórumaink kezdettől fogva helyesen értelmezték a KB-határozat és az érvényben levő képzési rendszer összefüggéseit. Pártszervezetünk számára is fontos feladattá vált, hogy biztosítsa képzési rendszerünk tartalmas, tárgyilagos értékelését.

Ebben támaszkodtunk a párttagság, az oktatók és a hallgatók éveken keresztül tett kritikai észrevételeire. A reform értékelése 1972—73-ban több menetben történt. A pártbizottság 1973 tavaszán jelentést készített a Budapesti Párt-Végrehajtóbizottság számára, az 1968—72 közötti időszakról. A jelentés tömören összefoglalta az 1968-ban bevezetett reform szilárdnak bizonyult fő erényeit.

Az elért eredmények azonban egyes területeken csak részlegesen bontakoztak ki. Másfelől a pozitív hatások mellett komoly ellentmondások, negatív hatások is keletkeztek. Az új képzési struktúrára történt átállás nem kapott minden esetben megfelelő tartalmi alapozást, tárgyi struktúránk túlságosan szétaprózódott. Nem lehettünk és ma sem lehetünk elégedettek egyetemi képzésünk elméleti, hosszú távra alapozó jellegével. 1973. decemberében az egyetemi tanács és a pártbizottság együttes ülése újra foglalkozott képzési rendszerünk továbbfejlesztésének kérdéseivel.

A javasolt változtatások jelentős vitát váltottak ki, minthogy egyes elemeiben az 1968-as reform korrekcióját is jelentették.

A pártbizottság úgy ítélte és ítéli meg, hogy az 1973—74. években bevezetett intézkedések alapvonásaikban megérett problémák megoldására irányultak.

Ez természetesen nem jelenti azt, hogy valamennyi probléma megoldódott, illetve valamennyi intézkedés minden elemében helyes. Jelenleg folyik az 1974 tavaszán elfogadott egyetemi Intézkedési terv konkretizálása, a közgazdasági főiskolákkal összehangolt felsőfokú közgazdászképzés és tanárképzés koncepciójának kialakítása. Úgy véljük, helyes az az álláspont, hogy a jelen és a jövő lépéseit a KB oktatáspolitikai határozatához kell szabni és nem lehet minden intézkedést az 1968-as helyi reform szemszögéből megítélni.

Pártszervezetünk a beszámolási időszakban ebben is igyekezett mozgalmi eszközökkel megfelelő segítséget nyújtani. Ezek sorából kiemelkedik az a munka, melyet

a pártbizottság által kiküldött munkabizottság végzett tananyagaink ideológiai-politikai hatékonyságának elemzésével. Az elemzés hosszú távon alapot nyújt ahhoz, hogy az egyes tanszékeken, a pártcsoportokban és alapszervezetekben élénkítse az ideológiai problémák megvitatását, az egységes felfogást az oktatásban.

Oktató-kutató munkánk szakmai-ideológiai színvonalával szoros összefüggésben van annak nevelő hatása. A színvonalas oktató-tudományos munka mellett feltételezni az új típusú tanár-diák viszony kialakítását, az oktatók személyre szólól nevelőmunkájának fejlesztését. A hallgatók kommunista szellemű nevelésében a párt- és a KISZ-szervezet mozgalmi munkája igen jelentős tényező. Szükséges azonban, hogy

ismét felhívjuk a figyelmet a KB ifjúságpolitikai határozatára, amely rámutat, hogy a fiatalok nevelése minden állami és társadalmi szerv közös ügye.

Szerves része ez, valamennyi oktató személyes állami kötelezettségeinek is. Önkritikusan kell megállapítanunk, távol állunk még attól, amit a Budapesti Párt-Végrehajtóbizottság határozata feladatként jelölt meg: „a tanár-diák viszony javításában. a felelősség, az elvibb, bensőségesebb kapcsolat erősítése a kívánatos".

Ez az útmutatás szorosan összefügg egyetemi munkánk egyik kiemelt jelentőségű politikai feladatával; azzal, hogy

tudatosan elősegítsük a munkás- és parasztszármazású fiatalok továbbtanulását. Pártszervezetünk nagy gondot fordított és fordít arra, hogy az ehhez szükséges helyes szemléletet kialakítsuk.

Itt nem csupán szociális feladatról van szó. A munkás-

(Folytatás a 3. oldalon.)

Az értekezlet résztvevői

Részletek a Kongresszusi Irányelvek és a Szervezeti Szabályzattervezettel kapcsolatos állásfoglalásból

A Központi Bizottság határozata alapján egyetemünk kommunistái részletesen tanulmányozták és minden pártfórumon — a pártcsoportoktól a pártbizottságig — megvitatták a Központi Bizottság kongresszusi irányelveit és ahhoz észrevételeket és javaslatokat tettek. Számos hozzászólás, javaslat, észrevétel hangzott el, amelyet megfelelő értékeléssel a viták eredményének felhasználásával továbbítunk a pártértekezlet állásfoglalásával együtt a felsőbb pártszervekhez és véleményünk szerint helyesen szolgálják majd a kongresszusi beszámoló kialakítását, a XI. pártkongresszus alapvető célkitűzéseinek megvalósítását.

A viták alapján egyértelműen megállapítható, hogy párttagságunk egészében véve egyetért az Irányelvekkel. A különböző pártfórumokon elhangzott hozzászólások azt igazolják, hogy megértették a KB álláspontját, és bizonyítva látják, hogy pártunk fő irányvonala egyértelműen a fejlett szocialista társadalom építésének megvalósítását célozza, körültekintően és reálisan jelöli meg feladatainkat, arra koncentrál, hogy a következő években következetesebben érvényesüljön pártunk politikája, az elfogadott párthatározatok végrehajtása.

Természetes, hogy az Irányelvekben foglaltak vitája során az alapvetően pozitív megítélésen belül számos probléma is napirendre került. Amellett, hogy legtöbben a pártpolitika folytonosságát hangsúlyozták, utaltak arra is. hogy néhány kérdésben — talán az Irányelvek rövid megfogalmazására való törekvés miatt — az elemzések szűkebb körre szorulnak és esetenként nem tűnik ki világosan, menynyire sikerült végrehajtani a X. kongresszusnak a gazdasági és ideológiai életre vonatkozó határozatait.

A NEMZETKÖZI HELYZET, KÜLPOLITIKÁNK FŐ IRÁNYAI ÉS FELADATAI

tekintetében párttagságunk helyesli annak kiemelését, hogy a nemzetközi helyzetben fordulat megy végbe a hidegháború korszakából a különböző társadalmi rendszerek békés egymás mellett élésének elfogadása és együttműködése felé, hogy ebben meghatározó szerepe a szocialista országok fejlődésének és törekvéseinek van. Emellett azonban szükséges felfigyelni arra is, hogy a hidegháborús erők még korántsem szenvedtek teljes vereséget és az USA miközben egyik oldalról az enyhülés politikáját segíti, más oldalról újabb válsággócokat igyekszik teremteni, s akadályozza a békés egymás mellett élés állandósulását.

Szükségesnek tartjuk, hogy a kongresszus beszámolója fordítson különös figyelmet a harmadik világ helyzetének és a harmadik világ országaihoz fűződő kapcsolataink differenciáltabb elemzésére.

A TÁRSADALMI VISZONYOK TOVÁBBFEJLESZTÉSÉRŐL

szóló fejezetben foglaltakkal párttagságunk egészében egyetért.

Jelentősnek tartjuk, hogy a szocializmus további időszakát is egyértelműen mint osztálytársadalmat jellemzik az Irányelvek, ahol a szocialista építés előrehaladásának mértékében erősödik az egyes osztályok szocialista jellege és így fokozatosan csökkennek a közöttük lévő különbségek. Az egyes osztályok, valamint osztály és társadalmi rétegek objektív helyzetéből adódó érdekellentéteket és ellentmondásokat folyamatosan az össztársadalmi érdekek alapján kell megoldani. Fontosnak tartjuk, ha a kongresszus különös figyelmet fordít a szocialista társadalom kérdéseinek vizsgálata során az egyes rétegek szerepének és helyzetének elemzésére. E kérdéshez megjegyezzük még, hogy esetenként szükséges lehet a jövedelmek szerinti rétegeződés elemzése is, mivel ez sokszor jóval nagyobb feszültségek forrása, mint a tulajdonviszonyok eltérőségéből adódó különbségek. Az irányelvekben nem szerepel, de szükségesnek tartjuk, hogy a kongresszus világosan fogalmazza meg államhatalmunk osztálytartalmát.

A viták során elhangzottak alapján reálisnak tartjuk, hogy az Irányelvekben megfogalmazódik a saját munkán alapuló kisárutermelés fennmaradásának további szükségessége. Az is elhangzott emellett azonban, hogy — mint az Irányelvek ezt a későbbiekben helyesen fejezik ki — meg kell gátolni a nem munkából származó, a szocialista elveket sértő jövedelmek felhalmozását.

Általános helyeslással találkozott az üzemi demokrácia fejlesztésének igénye. A kongresszus beszámolója e kérdést szerepének megfelelően alaposan és részletesen elemezze és figyeljen fel arra is, hogy nem elegendő csak informálni a dolgozókat, hanem meg is kell tanítani őket arra, hogyan kell a javaslatokat elemezni, vitatkozni, esetenként dönteni. Ez egyébként a munkásosztály hatalmának gyakorlását jelentő közvetlen célkitűzés is kell, hogy legyen.

A GAZDASÁGI ÉPÍTŐMUNKA FELADATAIVAL

párttagságunk alapjaiban egyetértését fejezte ki. Érthető azonban, hogy az Irányelveknek ez a része igen sok véleményt, megjegyzést váltott ki. Párttagságunk többsége gazdasági célkitűzéseinket lényegében reálisnak tekinti, de hangsúlyozni kívánja, hogy a növekvő külső és belső problémák miatt ezek megvalósítása csak az eddigieknél jóval intenzívebb és összehangoltabb erőfeszítések mellett érhető el.

Csaknem minden vitán elhangzott, hogy az irányítási rendszer színvonalának és rugalmasságának növelése elválaszthatatlan a múltból öröklött problémák jelentkezésének a gazdaságirányítási rendszer kedvező és kedvezőtlen hatásainak és a nemzetközi gazdasági életben végbemenő változások begyűrűzésének alaposabb elemzésétől. A kongresszuson szükséges nagyobb figyelmet fordítani a gazdaságban jelentkező strukturális problémák a foglalkoztatottság, a gyártmányszerkezet stb. egyes kérdéseire

ÉLETSZÍNVONAL-, SZOCIÁLPOLITIKAI FELADATOK

című fejezetben foglaltakat általánosan helyeslő vélemények mellett számos olyan javaslat is elhangzott, melyek a kongresszusi beszámolótól életszínvonal-helyzetünk alaposabb elemzését és a várható fejlődés főbb irányainak kijelölését kérik számon. Különösen fontosnak tartjuk ezek közül, azokat az észrevételeket, amelyek felhívják a figyelmet arra, hogy „továbbra is gondot kell fordítani arra, hogy ne következzenek be tartósan jövedelemeltolódások a munkásság terhére" vagy továbbá javasolják, hogy a kongresszuson az életszínvonal-politikával párhuzamosan is elemezzük jelenlegi és jövőben várható gazdasági nehézségeinket. Ezek ugyanis feltétlenül befolyásolják mindazon távolabbi céljaink megvalósítását, amelyek egész népünk életszínvonala növelését jellemzik.

IDEOLÓGIAI ÉS MŰVELŐDÉSI FELADATOK.

Érthetően az Irányelvek e fejezetében foglaltak jelentették párttagjaink számára a legfontosabb és legtöbb vitát kiváltó problémakört. Párttagságunk egyetért azzal, hogy a Központi Bizottság a szocialista építés gyakorlatára a tömegek, főleg a munkásosztály tudatának formálására irányuló egyértelműen marxista—leninista elveken nyugvó ideológiai-tudományos oktató és nevelő agitációt, közművelődési és művészeti munkát követel.

A pozitív állásfoglalások mellett csaknem minden pártalapszervezetben és a pártbizottságon is jelentkezett annak igénye, hogy a kongresszus beszámolója jelentőségének megfelelő teret szenteljen a kispolgári szemlélet elleni harcnak a dogmatizmus és a marxista köntösben jelentkező jobboldali áramlatok bírálatának. Miközben elismerjük, hogy az elmúlt években jelentős eredményeket értünk el a marxizmus—leninizmus befolyásának érvényesülésében a tudományok — közöttük az ideológiai és társadalomtudományok — területén nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy a nem marxista nézetek jelentkezésének nálunk még mindig vannak társadalmi gyökerei és hatásuk megszüntetése korántsem csak a marxista tudomány fejlesztésének és propaganda javításának kérdése.

Párttagjaink és oktatóink egyértelműen üdvözölték azt, hogy a „Központi Bizottság az állami oktatásban hosszabb időre kijelölte a feladatokat". Ezen túl azonban véleményünk szerint a kongresszuson legalábbis meg kellene említeni, hogy a fő célok kijelölése mellett, ugyancsak sürgős feladatként jelentkezik, a KB 1972. évi határozatának megvalósítását és az oktatás korszerűsítési munkájának előrehaladását gátló tényezők elemzése, éppen a lemaradások mind gyorsabb felszámolása érdekében.

PÁRT- ÉS TÖMEGSZERVEZETEK FELADATAI.

területén megelégedéssel fogadta párttagságunk az Irányelveknek azt az alapvető megállapítását, hogy a szocialista építés további feladatai a párt vezető szerepének még következetesebb érvényesítését követelik meg.

Javasoljuk: a pártkongresszus határozottan foglaljon állást annak érdekében, hogy a társadalmi és állami szervek a következő években is határozottan és gyorsan lépjenek fel mindazokkal a vezetőkkel szemben, akiknek magatartása és munkája nem felel meg a szocialista normáknak.

Kérjük a felsőbb pártszerveket, hogy az érdemi vitákat elősegítő tájékoztatás még meglevő hiányosságait a párttagok aktivitásának növelése érdekében is folyamatosan számolják fel.

A PÁRT NEMZETKÖZI TEVÉKENYSÉGÉNEK, KAPCSOLATAINAK FEJLESZTÉSÉRŐL

szóló fejezettel párttagságunk teljes egészében egyetért. Javasoljuk, hogy a pártkongresszus a nemzetközi osztályharc helyzetének, a kommunista és munkáspártok feladatainak elemzésével különös súllyal foglalkozzon.

A SZERVEZETI SZABÁLYZATTERVEZETET

az irányelvekhez hasonlóan vitatták meg pártfórumaink. A viták során a módosítások többségét illetően egyetértés mutatkozott, megállapították, hogy a változtatások szoros összefüggésben állnak a kongresszusi irányelvekkel a pártra és párttagokra vonatkozó növekvő követelményekkel.

Ezzel együtt több tartalmi, valamint formai, szerkezeti jellegű észrevétel és javaslat hangzott el.

A Szervezeti Szabályzat tartalmi jellegű változtatásai körül folytatott vitában kommunistáink helyeselték a párttagokkal szemben támasztott követelmények emelését főként a feddhetetlen előélet és a társadalmi tevékenység kiemelését.

Párttagságunk helyesnek tartja annak rögzítését a szervezeti szabályzatban, hogy a párt tagja különvéleményét nem terjesztheti. Ez hozzájárul a párt eszmei-politikai és szervezeti egységének erősítéséhez.

Üdvözöljük, hogy a Szervezeti Szabályzat VII./35. pontjában megfogalmazásra került a KISZ-szervezet közvetlen pártirányításának követelménye.

Pártértekezlet egyetemünkön

(Folytatás a 2. oldalról)

paraszt származású hallgatók egyetemre kerülése és tanulmányaik eredményes befejezése alapvető politikai kérdés, melynek megoldásával szakmai-politikai előnyökhöz juttatjuk társadalmunkat, de szűkebben egyetemünket is.

Az adatok azt mutatják, hogy a Stúdium Generale erőfeszítései megfelelőek, a munkás-paraszt származású hallgatók egyetemre kerülését tekintve. Sokkal kedvezőtlenebb a kép, ha e fiatalok arányát a beíratkozott hallgatók között vizsgáljuk. A beszámolási időszakban e téren visszaesés következett be, és csak az utóbbi években van javulás. Ez különösen aláhúzza a fizikai dolgozók gyermekei tanulmányi munkájának folyamatos segítségével összefüggő feladatokat. Nagyobb figyelmet kell fordítani arra, hogy az egyes szakokon — így a népgazdaság tervezése szakon — igen alacsony a fiatalok aránya. Erre a beszámoló taggyűlések is felhívták a figyelmet, illetve javaslatokat tettek a szakosítási munka ilyen irányú tökéletesítésére.

Milyen vonásokat emelhetünk ki egyetemünk tudományos munkájának fejlődésében?

Először is erősödött a központi tervezés és koordináció szerepe az egyetemi tudományos munkában.

A kutatás nagyobb mértékben koncentrálódott társadalmunk kiemelt problémáinak, feladatainak megoldására.

„A szocialista vállalat" című kormányszintű kutatási főirány témáinak kidolgozásába mintegy 20 tanszék kapcsolódott be. Három tanszék részt vett az MSZMP agit.-prop. bizottsága által kiemelt kutatási irányok munkáiban, több tanszék és kutatócsoport pedig a tárcaszintű kutatási irányok keretében vállalt fontos részfeladatokat.

Másik jellemző vonásként a kutatás és a gyakorlat, illetve a kutatás és oktatás kapcsolatának erősödését emelhetjük ki. De azt is erősíteni kell, hogy a kutatások eredményei szélesebb körben váljanak közkinccsé, illetve jobban hasznosuljanak az oktatásban is.

Harmadik jellemzőként a hallgatók tudományos munkájának fellendülését említjük meg. Most már évek óta a TDK-konferenciákon mennyiségi és minőségi vonatkozásban is szép eredményeket érünk el.

Oktatóink—kutatóink tanszéki tevékenységének összehangolása, a tanszéki munka irányításának színvonala nem mindenütt kielégítő.

Nagy gondot kell fordítani arra, hogy tökéletesedjék a tanszékvezetők oktatást-kutatást irányító munkája az oktatókkal — főként a fiatalokkal — való egyéni foglalkozás,

az oktatási és munkafegyelem megkövetelése, illetve ellenőrzése.

Egyetemi közéletünk néhány jellemzője:

Közéletünk fejlődésében a beszámolási időszakban is tovább erősödtek azok a pozitív vonások, melyek az új egyetemi működési rendből következtek. Helyesnek bizonyult az egyetemi önállóság növelése. A megnövekedett önállóság egyben nagyobb felelősséget is jelent és szükségessé tette az egyetem belső irányítási mechanizmusának továbbfejlesztését, az egyetemi demokratizmus kiszélesítését, a felelős egyszemélyi és a testületi vezetés ésszerű kombinációját az állami vezetésben. Az egyetemi testületek eredményes működése az egyetemi munka szakszerű irányítása szempontjából új erőforrásokat jelent. A választott oktatói és hallgatói képviselők választóik körében végzett munkája hozzásegít az előbbihez és egyben jelentős társadalmi bázisa a döntések fegyelmezett végrehajtásának is.

Külön ki kell emelni a hallgatói képviselők részvételét az egyetem szinte valamennyi fórumán, beleértve ma már a tanszéki képviseleti rendszert is. A hallgatói képviseleti rendszer felelős működése nélkülözhetetlen közreműködés' oktató-nevelő munkánk megfelelő irányainak, módszereinek formálásában.

A pártszervezetnek fontos feladata volt a beszámolási időszakban, hogy érvényt szerezzen a testületek jogkörének, elősegítse az egyszemélyi és testületi vezetés helyes viszonyának kialakítását. Az e téren mutatkozó hiányosságok, továbbá a helyi pártszervezet észrevételeinek kellő figyelembevétele és más problémák egyetemi szinten feszültségekhez vezettek az állami és pártvezetés között. Ez beszámolási időszakunk jelentős részében éppúgy, mint korábban egyetemi közéletünk egyik jelentős gondja volt.

Egyetemi közéletünk fejlesztésében további fontos feladatunk a választott testületi tagok és választóik közötti szorosabb kapcsolat kialakítása, az oktatói értekezletek színvonalasabb előkészítése, azokon az oktatók aktivitásának növelése, a munkabizottságok tevékenységének erősítése, tömören; az oktatók és hallgatók széles rétegeinek fokozott bevonása a közügyek felelős intézésébe.

A párt- illetve mozgalmi munka tapasztalatai:

Egyetemünkön a párt politikájának helyi megvalósítása szempontjából alapvetően kedvező feltételekkel rendelkezünk. Párttagságunk számában, összetételében, átlagos ideológiai-politikai felkészültségében olyan erők rejlenek, melyek hatékony felhasználása mellett pártszervezetünk eredményesen teljesítheti feladatait. Statisztikai adatok is mutatják, hogy különösen magas a párttagság aránya oktatóink körében. Itt elsősorban a fiatalabb oktatói rétegek felé kell pártépítési tevékenységünket fokozni. Fontos szerepet töltenek be hallgatói pártcsoportjaink az ifjúság közötti politikai nevelőmunkában.

Pártmunkánk fontos területe az új párttagok kinevelése, bekapcsolásuk a pártszervezet munkájába. E tevékenységünknek is természetesen a hallgatók közötti munka a középpontja. Az elmúlt időszakban is közülük került ki új párttagjaink döntő többsége. A tagfelvételek ütemét egyetemünkön is mérsékelte a politikai bizottság 1972. novemberi határozata. A párttagság növekedési ütemének szabályozásával, szociális összetételének javításával valamennyien egyetértünk. Viták voltak azonban a határozat egyetemünkre történő alkalmazásánál tapasztalt merevség miatt. A felsőbb pártszervek intézkedéseinek hatására, az 1973—74-es tanévben a határozat rugalmasabb alkalmazásával egyetemünkön is növekedtek, és máig is a normális szinten vannak a tagfelvételi lehetőségek, Sőt,

ma már úgy fogalmazhatunk, hogy nem élünk megfelelően a lehetőségekkel. A párttaggá nevelő tevékenységben is nagyobb gondot kell fordítani a munkás-paraszt származású hallgatókra, részarányuk növelésére.

Tömegkapcsolataink a különböző szervezetek segítségével eredményesen fejlődtek. KISZ-szervezetünk pártirányítása — bár nem minden nehézség és ellentmondás nélkül — színvonalasnak s eredményesnek mondható. Nagyon közvetlen és rendszeres a kapcsolat a KISZ-vb és a párt-vb, valamint a kari KISZ-vezetőségek és a pártalapszervezeti vezetőségek között. A KISZ egyetemi vezető testületeinek a munkája kissé hullámzó színvonalú volt, különösen a KISZ-bizottságé.

A pvb-nek a jövőben a KISZ-vb reszortfelelőseinek a munkáját sokkal koncentráltabban, folyamatosabban kell segíteni. Pártszervezetünk kiemelt feladata, hogy valamennyi szinten tovább növeljük a KISZ pártirányításának színvonalát, közvetlenségét.

Ehhez párttagságunk szélesebb körének kell segíteni a KISZ KB határozatait, a KISZ helyi vezetői testületeinek terveit, a KISZ-szervezet konkrét feladatait.

★

Összefoglalóan megállapíthatjuk, hogy pártszervezetünk megfelelt fő feladatainak a beszámolási időszakban is. Az egyetem kommunistái jelentős munkát végeztek hallgatóink szakmai-idológiai-politikai nevelésében, ennek elvi irányításában, az egyetemünk állami és társadalmi szervek tevékenységének orientálásában és összehangolásában. Úgy véljük, ez szolgált alapul ahhoz a megállapításhoz, melyet a Budapesti Párt-Végrehajtóbizottság 1973. decemberi határozata tartalmaz: „Az egyetemi pártszervezet munkája az elmúlt években erősödött, nőtt a párt politikai és szervezeti befolyása."

Pártbizottság

A jelölőbizottság előterjesztése, valamint a küldöttek által a jelölőlistára újonnan felvettek után titkos szavazással a pártbizottság tagjává választották:

Akar László, Bedő Gyula, Berend T. Iván, Besenyei Lajos, Bethlendi László, Bikics István, Dobrovits Iván, Erdei György, Forgács Tibor, Gyenge Erzsébet, Huszár Ernő, Kahulits László, Káplár Józsfné, Kerekes Sándor, Kerékgyártó Györgyné, Kiss Artur, Kolacsek András, Kollarik Amália, Kovács Géza, Kreskay Ferenc, Lipcsei Józsefné, Losoncz Miklós, Németh Miklós, Palánkai Tibor, Poller Imre, Rácz Ágnes, Róth Józsefné, Selmeci Lajos, Somogyi Béláné, Szabó Kálmán, Szarvas László, Szuhay Miklós, Varga Sándor, Vági Ferenc, Vámosi Sándor elvtársakat.

★

A pártbizottság titkárává **Szarvas László** elvtársat, a végrehajtó bizottság tagjaivá: **Palánkai Tibor** (agit.-prop.-titkár), **Kahulits László** (oktatáspolitikai felelős), **Vági Ferenc** (tud. pol. és nemzetközi kapcsolatok felelős), **Németh Miklós** (információs felelős), **Selmeci Lajos** (szervező titkár), **Kerekes Sándor** (ifjúsági felelős), **Kerékgyártó Györgyné** (pártépítési felelős), **Vámosi Sándor** (tömegszervezeti felelős) elvtársakat választották.

★

IX. kerületi pártértekezletre küldötteknek választották: **Bedő Gyula, Berend T. Iván, Forgács Tibor, Nánássy Gizella, Szántai Kálmán, Szarvas László, Vámosi Sándor elvtársakat.**

★

Az MSZMP IX. kerületi pártértekezletén február 8-án a kerületi pártbizottság első titkárává **Gál Lászlóné** elvtársnőt, titkáraivá: **Aradi Sándorné** és **Horváth Ernő** elvtársakat választották. A pártbizottság tagjai közé választották: **Bedő Gyula, Nánássy Gizella, Szarvas László** elvtársakat, a kerületi párt-vb tagja újra **Bedő Gyula** elvtárs lett.

Feladataink az ifjúság körében

Egyetemi pártküldött-értekezletünkön 26-an szóltak hozzá teljes egyetértésben az ismertetett pártbizottsági beszámolóval. A hozzászólásokban — mint ahogy azt Vámosi Sándor elvtárs összefoglalójában megjegyezte — szerencsésen ötvöződött az országos és világpolitika a mi helyi problémáinkkal. Szerencsés arányban foglalkoztak a legfontosabbb „termelési tevékenységünkkel" az oktatással, valamint a pártpolitikai munka problémáival. Beszéltek eredményeinkről, bíráltak, javaslatot tettek a gazdasági élet veszteséglistájának csökkentésére, szóltak az ifjúság, a nők körében végzett munka fontosságáról, a szocialista demokrácia minél szélesebb körű térhódításáról.

Eleven, sokszor éles volt a vita, hogy fiataljaink nevelésében megtettünk-e mindent. Soronkövetkező egyik legfontosabb feladatunk — amiről Vági Ferenc elvtárs szólt — a tanár-diák viszony javítása, a diákokkal való foglalkozás erősítése. A kínálkozó lehetőségek ebből a szempontból lehetnek rosszabbak, vagy jobbak, de mindenképpen ki kell használni. Kétségtelen tény, szemináriumvezetőinknek ha a velük szemben támasztott követelményeknek eleget akarnak tenni, igen sok feladatot kell megoldaniok, és ha lazítani kell, rendszerint az oktatásnál engednek legelőbb. Márpedig, ha valóban tartalmat kívánunk adni az oktatásnak, akkor az egyéni foglalkozást, mint kulcskérdést kell megfogni.

Jogosan hangzott el az a kifogás a küldöttértekezleten, hogy vannak oktatóink, akik nem vállalnak a hallgatók körében társadalmi feladatot. „Mert KK-znak" mondják a hallgatók, s ebben sok igazság van, mert e problémának kétségtelenül vannak anyagi vetületei is. A tényeket ezzel kapcsolatban megállapítjuk, csak éppen a konkrét felelősségre vonás marad el, pedig rontjuk vele a helyzetet. Ezen a téren fokozott kötelessége van a pártnak, s az állami vezetésnek — hívta fel a küldöttértekezlet figyelmét Németh Miklós elvtárs. Mint kollégiumi igazgató, sajnos tapasztalta, hogy az utóbbi években egyre ritkábban látogatnak el a tanárok a kollégiumok rendezvényeire. Ilyen formán a tanár-diák kapcsolat lassan elszemélytelenedik.

Mint a káderkihasználatlanság egyik vetületét említette meg Kiss Artúr elvtárs azt, hogy esetenként túl kevés oktató vesz részt az aktív politikai és egyéb munkában. A filozófia-tanszékről is nagyon kevesen járnak pl. pol. táborokba, kollégiumokba. Véleménye szerint elé kell menni az oktatóknak, igényt kell támasztani velük szemben, foglalkoztatni kell, mert nem hiszi, hogy tanáraink túlnyomó többségére jellemző lenne, hogy elutasítanák az effajta foglalkozást.

Sokan teljes joggal szóltak a hiányosságokról. Így a kollégiumi munkáról. Valóban az elmúlt négy év alatt nem is foglalkozott vele a pártbizottság jelentőségének megfelelően. Ezt kifogásolta Stafira Zsuzsa is, a Varga Jenő kollégium igazgatónője. A jelenlegi kollégiumi helyzettel nem lehetünk elégedettek. Lakói nem tudnak élni a diákönkormányzat adta lehetőséggel. Ezért kérte az állami párt- és KISZ-szervezet segítségét, hogy a jövőben figyeljenek a kollégiumi munkára, s ehhez módszertani, elvi és főleg gyakorlati segítséget is adjanak.

A küldöttértekezleten a beszámoló és a hozzászólók közül is jó néhányan foglalkoztak az agitációs propagandamunka fontosságával, szem előtt tartva a hallgatókkal a KISZ-ben való politizálást. Ez a munka nem szorulhat a tanulás, és az érdekvédelem mögé. Szükség van rá, éppen a KISZ-alapszervezetekben — hangsúlyozta Gondi József elvtárs. A hallgatók között létezik egy jelentős réteg, ahol a marxista alapállás megvan, de gyakran utópikus szocialista idealizmussal, újbaloldaliséggal, álforradalmi nézetekkel keveredve. Ezek az ideológiai beállítottságok sokféle változatban jelennek meg. Személyes, sokoldalú nevelőmunkával, meggyőző érvekkel próbáljuk a helyes marxista felfogást ezekben a fiatalokban megerősíteni.

A hallgatók nevelésével kapcsolatos hozzászólások jelentősen gazdagították az elfogadásra kerülő állásfoglalást. Különösen elmondható ez azokról, amelyek a munkás-paraszt származású hallgatókkal való fokozott törődést hangsúlyozták. Komoly erőfeszítést tettek a felvételi bizottságok, hogy biztosítsák az egyetemünkre bekerülő munkás-paraszt származású hallgatók arányszámát, és az eredmény mégsem kielégítő. Vértes András. aki évek óta foglalkozik az I. évesekkel, mint instruktor vetette fel ezt a problémát, nem véletlenül jegyezte meg ezzel kapcsolatban azt, hogy mind a felvételiknél, mind a vizsgáknál, komolyabban kellene fellépni a protekcionizmus ellen. Nemcsak a fellebbezéseknél, a szakosodásnál is problémák vannak egyetemünkön ezen a téren. A munkás-paraszt származású hallgatók alacsony aránya kirívóan szembetűnő pl. népgazdterv. szakon. Sokat segíthetnének e probléma egészséges megoldása érdekében a Kalocsára lejáró fiatal oktatók, és I. éven a pol. gazd. szemináriumvezetők.

A cselekvést, a tenniakarást sürgette Kovács István is hozzászólásában. Jól határoztuk meg egyetemi szinten a munkás-paraszt származású hallgatókkal kapcsolatos feladatokat, azonban a gyakorlat szintjén kevés valósult meg ebből. Kapcsoljunk sebességet! A gyakorlatban tegyük helyére a problémát. Ha segíteni akarunk, föl kell térképezni a hallgatóságot. Ezt a munkát az iparszervezési tanszéken a legfiatalabb oktatók már elvégezték a szemináriumvezetők segítségével. Célszerű minden hallgatóról kialakítani egy személyes képet, hogy tudjuk, kinek, mit, hogyan kell segíteni. Ez mindenképpen jó hatással van nemcsak a hallgatókra, hanem a tanszék munkájára is. Szélesebb bázison kell a nevelőmunkát folytatni, az egész egyetemi ifjúságra kiterjesztve, hogy ne sértsük azokat, akikkel foglalkozni, törődni akarunk, de akikre pozitív politikai tulajdonságuk kinevelésével fokozottabban támaszkodnunk is kell.

Célkitűzéseink megvalósításának feltétele a fokozott egység megteremtése a pártszervezeten belül és a párttestületek által kialakított elvi alapokon nyugvó állásfoglalás következetes érvényesítése egyetemi vezetésünkben — ezekkel a szavakkal zárta le összefoglalóját Vámosi Sándor elvtárs, amikor a leköszönő pártbizottság nevében megköszönte mindazok tevékenységét, akik támogatták, segítették; az alapszervi titkárok és pártvezetőségek munkáját, amely nélkül a pártbizottság nem tudta volna teljesíteni feladatát.

A beszámoló után élénk vita bontakozott ki

Eredendően passzívak vagyunk?

A KÖZGAZDÁSZ-ban vita indult a KISZ és a tudatformálás viszonyáról. Ehhez szeretnék most hozzászólni, ha csak két részletkérdés erejéig is. Két olyan szemléleti hibáról van szó, ami nagyon elterjedt, és az eddigi vitában is felmerült.

Sokan úgy vélik, hogy KISZ-szervezetünk hibáinak forrását nem a szervezet működési mechanizmusában kell keresni, hanem az egyénben. Ezt az álláspontot képviselte G. B. is vitacikkében, mert szerinte a bajok eredete az egyes emberekben, az individuumban rejlik. Ezt persze nem így fogalmazta meg, hiszen akkor rögtön feltűnt volna álláspontjának idealista jellege. Idézek: „KISZ-szervezetünk egész sorsa... tagjainak elvein és eszméi hordozóinak lelkességén vagy érdektelenségén, politikai hozzáállásán, aktivitásán vagy bezárkózó, elforduló magatartásán múlik." *Vagyis szerinte nem az a mély elemzés, ha a KISZ-en belüli viszonyokat vizsgáljuk, hanem ha a személyiséget tesszük meg a hibák forrásává.* Ugyanezt a torz szemléletet tükrözi, hogy sokan KISZ-szervezetünk hibáin nem a KISZ megváltoztatásával, hanem a tagok rábeszélésével próbálnak javítani. (Ide sorolom az olyan, például küldöttgyűlési határozatokat is, amelyek kimondják, hogy „növelni kell a tagok aktivitását", „jobban kell a következő évben dolgozni", stb., de nem foganatosítanak ennek érdekében megfelelő intézkedéseket, hanem mindent a rábeszélésre és a határozat meggyőző erejére bíznak.)

Hányszor halljuk a panaszt, hogy az emberek (eredendően?) *passzívak és nem lehet velük semmit sem csinálni!* És ezzel kész! Persze ez sokkal könnyebb, mint a hibák feltárása, főleg, ha részben saját hibákról van szó. A KISZ-vezetőknek döntéseiknél nem az ideális KISZ-tagból kell kiindulniuk, hogy aztán megállapíthassák; a tagok mégsem olyanok és ezért nem lehet semmit sem tenni, hanem a valóságosból és az ő képére kell formálniuk intézkedéseiket. Ez nem azt jelenti, hogy a személyiség formálásáról lemondunk, épp ellenkezőleg — az csak úgy lehetséges, ha tudomásul vesszük, hogy az adott körülmények között általában passzív, és megvizsgáljuk, miért. *Mert a passzivitás nem eredendő emberi tulajdonság. Ezt a passzivitást hegyibeszédekkel nem lehet felszámolni, csak azoknak a körülményeknek a megváltoztatásával, amelyek passzívvá tesznek.*

Ha valaki kijelentené, hogy a társadalom bajainak gyökere az emberi hibákban van és ezen leginkább meggyőzéssel lehet segíteni, mindenki rögtön felismerné, hogy ez idealizmus. Ennek ellenére, ha egy analóg konkrét esetről van szó (és nem filozófiaszemináriumon), akkor nagyon sokan esnek ebbe a hibába, köztük olyanok is, akik marxistának vallják magukat.

A KISZ nem baráti kör, hanem tömegszervezet, amelynek társadalmi funkciója van, ezért nem tagjainak jelleme, hanem a benne kifejezést nyerő viszonyok határozzák meg. Hogy a KISZ-szel kapcsolatban mégis gyakori az olyan állásfoglalás, mint G-é, annak véleményem szerint alapvető objektív oka van.

Például a filozófiai képzettség általánosan alacsony színvonala. Addig, amíg tételszerűen kell kifejteni a filozófiát, nincs baj, de mihelyt a gyakorlatra kerül a sor, a filozófia alkalmazására, az emberek többsége mintha teljesen elfelejtette volna tanításait. Túl sokan vannak, akik csak tanulják a filozófiát, de nem értik, és csak levizsgáznak belőle, de nem sajátítják el.

(Ennek a rendkívül fontos jelenségnek vizsgálata meghaladja a cikk keretét, ezért csak utalok rá.)

Sajnos, gyakori magatartás, hogy a kritikára annak félreértelmezésével reagálnak. Akik személyüket kritizálják, azt a vezetőség tekintélyének rombolásával vádolják. A bíráló állításainak analízisét, illetve cáfolatát a bíráló személyére aggatott jelzőkkel helyettesítik. *Ez lehetetlenné teheti az építő kritikát, az objektív vitát és gátolja a demokratikus légkör kialakulását.* Ennek a nem feltétlenül tudatos szemléleti torzulásnak is megvan az objektív oka, a féltékenyen őrzött vélt, vagy valós érdekek.

Mindkét szemlélet elleni harc rendkívül fontos, bár nem tekinthetők a hibák végső forrásának, csak azok tudati tükröződésének. Jelentőségük abban rejlik, hogy nagymértékben megnehezítik a hiányosságok, illetve okaik feltárását és objetív elemzését.

Sas István

Vita

(A VITÁT KÖVETKEZŐ SZÁMUNKBAN FOLYTATJUK)

A veteránok és a népi mentalitás

KISZ-ünk „ördögi köreinek" egyike valóban a vezetők és a tagok között levő elszakadás. Frappáns kifejezés itt az „ördögi kör", mert azt jelenti: hibás kör, nem lehet belőle kilépni.

Már sokan felállították az arisztokratikus KISZ-vezetők és a passzív rezisztenciára ítélt tagság szembeállásán alapuló „bűvös kört". Ilyen alapfeltételek mellett *naiv dolog úgy keresni az ellentét feloldását, hogy a vezetők hagyjanak fel autokratikus módszereikkel, mert ők a tudatosabbak, s végül is övék az igazság.* E hibás körben *a „két pólus" folyamatosan újratermeli a szembenállást,* s egyetlen következetes *megoldás a szervezet felszámolása, tekintet nélkül az általa hordozott alapelvekre.* A KISZ céljainak ellenségein kívül *azok a KISZ-tagok és vezetők (!) fogalmaznak meg ilyen ördögi köröket, akik beleuntak a közös feladatok keresésébe,* akik nem hajlandók áldozatot hozni, szabad idejük egy részéről lemondani az először még nyilván kevésbé színvonalas mozgalmi-közösségi élet megteremtéséért.

Az arisztokratikus KISZ-vezetők sem leválthatatlanok. A gyakorlat azt mutatja, hogy az alapszervezetek leváltják a rossz vezetőket, s még azokat is, akik „csak" a demokratikus centralizmust értelmezik a „népi mentalitástól" eltérően.

Demagógia lenne azt állítani, hogy a KISZ-ben, így a társadalomban is; nem létezik a szervezettől — vagy a hivatalától — való idegenkedés, amely ezen intézmények vezetői felé irányul, hiszen a vezetők a szervezetek értékeinek legfőbb képviselői. A munkahelyek, társadalmi intézmények bürokratizmusa, néhány tehetségtelen vezető nagyképűsége és a tény, hogy *még sok esetben „a kerülő út rövidebb az egyenesnél" — joggal kiváltja az emberek felháborodását.* De nem kell olyan messze menni. A kollégiumi élelmiszerlopások, az egymás iránti felelőtlen és elvtelen visszavonulás (pl. ösztöndíjvitáknál, jellemzéseknél és fegyelmi ügyeknél, párttagajánló KISZ-taggyűléseken stb.) és a tanulmányi fegyelmezetlenségek sokszor előfordulnak. E kisszerűség leküzdése már nem azonos Z. Z. által felvázolt „veterán" KISZ-vezetők megjavításával. Itt is ugyanaz a gyökér: *egyéni és kollektív felelőtlenség, az okos meggondolás hiánya, ez utóbbi pedig az egyik legfontosabb értelmiségi feladat.* Tehát kiderül, hogy a kör sokkal nagyobb, s nekünk ebben kell elhelyeznünk szervezetünket hibáival, erényeivel, céljaival és lehetőségeivel együtt.

A KISZ-nek folyamatosan két feladatot kell végeznie: saját tagjait állandóan magasabb szinten nevelni, ugyanakkor részt venni egész tagságával a társadalom építésében. A helytelen vezetői magatartás és a „népi mentalitás" nem pólusok. A KISZ-szervezet „ördögi körévé" is csak az ilyesmire hajlamos fejekben válik. *Ezek egyszerűen olyan kinövések, melyek a sokáig eredménytelen útkeresésben, vagy bizonyos társadalmi jelenségek tükröződéseként jönnek létre.* Amikor a szervezet nem tud megfelelő színvonalon a követelményeknek eleget tenni, akkor *a tartalmasabb és színvonalasabb útkeresés tudatos szervezése helyett különbségeket hangsúlyozni azt jelenti, hogy nem foglalkozunk azokkal a célokkal, elvekkel és feladatokkal, amelyek érdekében az egész szervezetet létrehoztuk és vállaltuk.* A pólusok megfogalmazása annak burkolt deklarálása, hogy e mozgalom elveinek és céljainak értelmezésénél van különbség, mégpedig kettészakadás a szervezetben. *Úgy vélem, KISZ-szervezetünkben eljutottunk az elvek egységes értelmezéséig, csak olyan feladatokat nehéz találni, melyek a sokszor megfogalmazatlan, de mindenképpen eltérő igényeket maradéktalanul kielégítik.*

A KISZ-vezetők bizonyára nagyon sok vezetési hibát követnek el a legjobb indulat mellett is, és a KISZ-tagok zöme a legjobb indulattal türelmetlen. Ennek a jóindulatnak és türelmetlenségnek kell hajtani a politikai tudatosságban meglevő különbségek megszűnését.

A KISZ-vezetők és a tagság között levő elidegenedés faláról csak annyit: aki fejjel nekiront, nagyot „koppan". Mert nem létezik.

Vass László

A mozgalmi év finise előtt

Hogyan értékeljünk

Néhány hét múlva valamennyi alapszervezetünkben lezárják az első mozgalmi évet. értékelik az egyes KISZ-tagok és az egész csoport egyéves munkáját,

dönt az alapszervezet arról, kinek újítják meg a következő mozgalmi évre is KISZ-tagságát, és ki nem kap tagkönyvet, valamint megválasztják az alapszervezet új vezetőségét.

A mozgalmi év egyik legfontosabb szakasza az értékelés, hiszen minden KISZ-tag az alapszervezet mércéje elé kerül, megvizsgálják vállalását teljesítette-e, de ezenkívül azt is, hogy egyéb területeken milyen tevékenységet végzett, hogyan vett részt a csoport egészének munkájában. De az alapszervezetnek nemcsak az egyes egyéneket kell sorra vennie, hanem reális képet kell alkotnia az egész alapszervezet egyéves fejlődéséről, értékelni kell a közös akciók, programok megvalósítását is.

A KISZ VB javasolja az alapszervezeti vezetőségeknek, hogy hasonlóan az alapszervezeti akcióprogramok és egyéni vállalások elkészítéséhez, ismét egyénenként beszélgessenek el a KISZ-tagokkal.

Az egyéni beszélgetések során térjenek ki arra, hogy mi az illető véleménye az egész alapszervezet és a vezetőség munkájáról, kitérve a tanulmányi, politikai és mozgalmi tevékenységre is. Utána az illető munkáját beszéljék meg, de ne csak annyival intézzék el, hogy az egyéni vállalását teljesítette-e. Legyen arról is szó. hogy a vállaláson túl

az illető KISZ-tagnak milyen a tanulmányi-szakmai munkája a politikai munkában milyen módon és mértékben vesz részt, milyen mozgalmi megbízatásai, funkciói vannak alapszervezeten belül és kívül, hogyan látja el ezeket.

A beszélgetés végén gondolják át azt is, hogy a jövőben milyen területeket kell erősítenie, és hogyan.

A beszélgetéseket követően az alapszervezet vezetősége összegezze a tapasztalatokat, és készítse el javaslatát az alapszervezet és a vezetőség munkájára vonatkozóan, külön-külön értékelje az egyes tagokat. Célszerű, ha a vezetőségnek ebben az értékelő munkában segítséget nyújt a kari vezetőség egy-egy tagja, és tolmácsolja is a kari KISZ-vezetőség véleményét az alapszervezet és a vezetőség munkájáról.

Feltétlenül szükséges, hogy ha egyesek az alapszervezeten kívül teljesítik vállalásukat, az alapszervezet vezetősége szerezze be a szükséges információkat az illető szakterület vezetőjétől.

A vezetőség az alapszervezet taggyűlése elé viszi javaslatát, és az alapszervezet fogadja el az értékelést, és dönt egyenként a KISZ tagság megújításáról. Az alapszervezet határozata jogerős, az ellen felsőbb KISZ-szervezethez fellebezni nem lehet. Az értékelést követően, még ugyanazon a taggyűlésen választja meg az alapszervezet vezetőségét a következő mozgalmi évre.

A mozgalmi év értékelésének ütemezése a következő:

február 15—16. Alapszervezeti vezetőségek felkészítése

február 17. — március 9. Egyéni beszélgetések és vezetőségi ülések

március 10—20. Alapszervezeti értékelő és vezetőségválasztó taggyűlések

április 17—30. Alapszervezeti taggyűlések — 1975/76. mozgalmi évre szóló — alapszervezeti akcióprogramok és egyéni vállalások elfogadása.

Ehhez természetesen kapcsolódik a kari és az egyetemi küldöttértekezlet és a kari és az egyetemi akcióprogram.

Most nem kívánok kitérni arra, ami nyilvánvalóan a legtöbbeket izgató kérdés lesz —

mi az a határ, amíg még megkaphatja valaki a tagkönyvet, és milyen indokok szükségesek ahhoz, hogy valaki ne kapja meg. Ebbe nem kívánunk beleszólni. Az alapszervezet taggyűlésének szuverén joga dönteni így vagy úgy.

Nem kívánunk egységes mércét ráerőszakolni az alapszervezetekre. hiszen az egyes alapszervezetek között jelentős különbségek vannak, mind a közösségfejlődés szintjét, mind a végzett munka mennyiségét és minőségét illetően. De úgy gondoljuk, hogy teljes passzivitás, a semmittevés minden alapszervezetben csak egyféleképpen értékelhető.

Ezen a szinten túl már lehet differenciálni, és itt valószínűleg lesznek eltérések.

A mozgalmi év értékelésének komoly politikai súlya van, a hibás, felelőtlen döntéseknek messzire ható negatív következményei lehetnek. Hogy ezt elkerüljük, a KISZ VB és a kari KISZ-vezetőségek vállalták, hogy felkészítik az alapszervezeti vezetőségeket feladatuk ellátására. Ennek érdekében február 15—16-án kötelező jelleggel vezetőképzést tartunk valamennyi alapszervezeti titkár, szervezőtitkár és agit.-prop.-titkár részére. A vezetőképzés kiterjed a mozgalmi év értékelésén túl a következő hónapokban az alapszervezetekre váró politikai feladatok megvalósításának előkészítésére is.

Úgy gondoljuk, ha valamennyi alapszervezeti vezetőségi tag lelkiismeretesen felkészül mind a mozgalmi év értékelésére, mind a tavaszi politikai programok megvalósítására, számottevően javulhat valamennyi alapszervezetünkben a politikai-mozgalmi munka, és ezzel jelentős mértékben léphetünk előre egész egyetemi KISZ-szervezetünk politikai jellegének erősítése terén.

Rácz Ágnes

Szocialista Vállalat

Konferencia az üzemi demokráciáról

II.

Az alapkérdés: *milyen döntésekbe és hogyan* kell a dolgozókat bevonni?

A kérdésnek először is *jogi konzekvenciái vannak, mert* — bármilyen furcsán hangzik is — jogalkotásunkban *mind ez ideig kevés szó esett a kollektívák jogairól.* Az államjogban az állam és az állampolgár jogairól van szó. Ez az oka annak, hogy *a munkajog pedig munkáltató és munkavállaló viszonyában gondolkodik, mert lefordítja az állam és állampolgár viszonyát a vállalat szintjére.*

Tehát úgy néz ki a helyzet, hogy *az egyénnek vannak jogai, a kollektívának nincsenek.*

Ennek a klasszikus individuális felfogásnak a megszüntetésére nyilvánvalóan *ki kellene dolgozni a kollektíva jogainak és kötelezettségeinek rendszerét. Ezt alapvetően államjogi szinten, nem pedig munkajogi szinten kell elkezdeni.* Ha ez megvan, akkor *a vállalaton belül is könnyebb előre lépni,* mert mind ez ideig a kollektíva jogai és kötelezettségei idegenek a közgondolkodástól.

A következő — s talán legfontosabb — dolog *az érdekeltség problémája. Milyen érdeke fűződik ma egy beosztott* — fizikai vagy nem fizikai — *dolgozónak ahhoz, hogy hallassa a hangját a vállalat dolgaiban?*

A felmérések azt mutatják, hogy *a dolgozók javaslatait sok helyen nemcsak hogy nem valósítják meg, de nem is válaszolnak rájuk, sőt előfordul, hogy finom vagy kevésbé finom formában „lebeszélik" a dolgozót arról, hogy javaslatokat tegyen.*

A JELENLEGI SZABÁLYOZÓRENDSZER olyan alacsony jövedelemérdekeltséget biztosít csak a döntések sikeres vagy sikertelen kimenetelében; *az elért többletnyereségnek olyan minimális töredékét biztosítja csak az egyénnek, illetve a szűkebb kollektívának, hogy ez közvetve szinte a passzivitásra ösztönöz.*

Nem hanyagolható el az sem — és ez szintén a szabályozórendszer bizonyos hiányosságára vezethető vissza — hogy *az egyén, illetve a szűkebb kollektíva pillanatnyi érdeke gyakran ellentétes a népgazdaság vagy általában a társadalmi haladás érdekeivel.* Például ma Magyarországon több mint egymillió ember foglalkozik anyagmozgatással. Ha megkérdeznék őket, hogy akarják-e, hogy *gépesítsék az anyagmozgatást,* legalább *70 százalékuk nem válaszolna igennel.* Nyilván, mert ezzel a primitív fizikai munkával megkeresnek ugyanannyit, mintha szakmunkások lennének. *Vagy melyik fizikai munkásnak érdeke ma az automatizálás, a számítógépek bevezetése, stb?*

Pedig nem kétséges, hogy mi szolgálja a társadalmi haladást és a népgazdaság érdekét!

Látható, tehát, hogy *a tényleges üzemi demokrácia megvalósításának mennyi objektív és szubjektív akadálya van.* Bevezetése nem kampányfeladat, *céltudatos és fokozatos munkát igényel.* Semmiféle üzembe, munkahelyre nem lehet kívülről vagy felülről bevinni a demokratizmust.

Csak akkor valósítható meg, ha *a kollektíva belső önfejlődése eljut addig a pontig, hogy vezetők és beosztottak egyaránt felismerik, hogy a demokratikus szervezet és a légkör megteremtése előfeltétele mindenféle gazdasági hatékonyságnövelésnek.*

Sok múlik tehát a vállalati vezetőkön, mert elsősorban *rajtuk áll olyan légkör és szervezet kialakítása, ahol mindenki szívesen és felelősségteljesen hallatja a szavát. Ha nem ilyen a légkör és a szervezet, akkor rosszul teszszük, ha a dolgozók passzivitására hivatkozunk!* Természetesen ez a felsőbb szervek demokratizmusát is igényli, mert nem lehet elvárni egy vállalati vezetőtől, hogy demokratikus légkörben vezessen, ha vele szemben a felsőbb szerv antidemokratikus módszereket alkalmaz. Ugyanígy a vállalaton belül is, ha például a művezetőknek nincsen demokratikus fórumuk, hanem csak utasításokat kapnak, nehéz tőlük elvárni, hogy saját beosztottaik körében demokratizmust valósítsanak meg, mivel konkrét utasításokon nincs megvitatni való.

MIT TEHET A KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNY az üzemi demokráciáért?

Olyan *modelleket kell kidolgozni* — több alternatívában — amely döntési típusok szerint *tartalmazza a vezetők és a kollektíva illetékességének szintjét;* lépcsőfokokat *az egyszemélyi vezető teljes illetékességétől a kollektíva (illetve annak meghatározott részei) különböző fokú beleszólásán át a kollektíva teljes illetékességéig.*

Mik tartoznak ez utóbbi kategóriába? Elsősorban a *jóléti, kommunális, a munkafeltételeket meghatározó döntések,* amelyek eldöntésébe képzettségtől és beosztástól függetlenül mindenki bele tud szólni. *Itt kell elkezdeni az üzemi demokráciát,* mert *ha egy dolgozó azt tapasztalja, hogy ilyen kérdésekben meghallgatják a véleményét, érvényesül a kollektíva döntése és akarata, igyekezni fog a mindinkább szakmai jellegű kérdéseket is jobban tanulmányozni,* hogy azokban is megalapozott véleményt nyilváníthasson. *Ezen az úton „tanulhatja meg" a kollektíva, hogyan kell élni a demokratizmus lehetőségeivel.* A kollektíva illetékességének szintje ennek eredményeként fokozatosan emelkedhet, egészen a legfontosabb, műszaki gazdasági, stratégiai döntésekig is.

Tarján Dániel

EGY NAP A SOK KÖZÜL

Tavaly egy tévériporter néhány fiatalembert megszólított a Kossuth Lajos utca belvárosi forgatagában és afelől érdeklődött, mit mond számunkra e dátum, február 13. A fiatalok többsége nevetve csóválta fejét, míg végül egy sokadik óvatosan rábökte, hogy biztosan akkor szabadult fel valami, talán Budapest. E riport nem akarta a fiatalságot elmarasztalni, sőt inkább azt sugallta, örüljünk, hogy a ma nemzedékének ez a nap már nem egy szenvedéssel, rettegéssel teli korszak megváltó percét jelenti, hanem egy a megtanulandó történelmi dátumok sorrendjében.

Régi, 1945-ös újságok megfakult példányait lapozgattam minap és megcsapott a sorokból áradó lendület, a hit és a remény, hiszen e napokban mindenki gyászolt valakit, otthonuk helyén romok meredeztek, a luxust pár szem krumpli jelentette, s mégis bíztak a jövőben. Hagy idézzem fel azt a képet, amely számomra egyet jelent 1945 tavaszával, Ruttkai Éva fiatal rikkancsát, aki a Budapesti tavasz záró képsorában kiáltozza embertől emberhez szaladva, megjelent a Szabadság, megjelent a Szabadság!

Én ekkoriban születtem, Ferenc László viszont egy pincében élte meg a szovjet csapatok bejövetelét. Hogyan emlékszik vissza egyetlen, már akkor oktató tanárunk Budapest felszabadítására?

— Szeptemberben még megtörténtek a beiratkozások, de éppen csak megkezdődhetett a szemeszter a régi Szerb utcai épületben, amikor az állandó légiriadók következtében már egyre inkább értelmét vesztette az oktatás. Az október 15-i Horthy-nyilatkozat, a háborúból való kiugrás lehetősége néhány órás hiú reményt okozott, sok baloldali, addig bujkáló diák került elő pillanatok alatt, de hamarosan következett a keserű csalódás, a nyilasok átvették a hatalmat. Az egyetem előtt kezdték összefogdosni a fiúkat, még a nőket is beosztották árokásásra. Szálasi parancsa alapján az egyetemet ki kellett volna költöztetni Ausztriába, de ezt a határozatot az egyetem vezetősége szabotálta, így sok értékes régi könyvet sikerült megmenteni, a gépi felszerelést pedig elrejtették az altisztek. Nekem már égett a talaj a lábam alatt, régóta kerestek, ezért elrejtőzködtem a Balaton melletti Nemesgulácson, de néhány heti bujkálás után, mielőtt még bezárult volna az ostromgyűrű, az utolsó vonattal — amelyet még a szovjet csapatok beengedtek — visszajöttem Budapestre. Ekkoriban még reménykedni lehetett, hogy a németek és a nyilasok megadják magukat, illetve szabad elvonulásuk fejében hazánk szép fővárosa nem lesz nyílt harcok színtere. Akkor pedig igyekeznem kell, hogy az egyetemen mihamarabb beindulhasson a munka. A parlamenterek legyilkolása után azonban ez az illúzió szertefoszlott, a német hadvezetés könnyű szívvel áldozta fel a várost, a nyilas bandák pedig még néhány hétig garázdálkodhattak.

December közepétől már csak altisztek és a Táncsics alakulat tagjai voltak az egyetemen. A Táncsics Egyetemi Karhatalmi Zászlóaljról azonban hamarosan kiderült, hogy ellenálló alakulat, feloszlatták, tagjait pedig körözték a nyilasok. (E zászlóalj történetével két évvel ezelőtt foglalkoztunk.) Január elején engem is elfogtak a nyilasok, de néhány óra múlva egy bombatámadást kihasználva sikerült megszöknöm.

Varga János az egyetemen tartózkodó altisztek közé tartozott.

— 44 márciusában engedtek haza felmentéssel a lengyel frontról. Lőrincen laktunk, onnan jártam be az egyetemre, de mindennap át kellett haladnom a kispesti sorompón, ahol nyilasok szedegették össze az embereket. Sötétkék vasutasköpenyt viseltem, az ott álldogáló nyilas suhancokat még átejthettem ezzel, de féltem, hogy egy komolyabb igazoltatásnál hiába ütök magamra hogy vasutas, ezért biztonságosabbnak látszott beköltöztünk az egyetemre. Maradék élelmünkkel bevonultunk a Szerb utcába, ahol 4—5 altiszt lakott családostul. Egy professzor is volt köztünk, Irigh Károly, a mezőgazdasági tanszék vezetője is az egyetemen vészelte át családjával az ostromot.

A nyilas hatalomátvétel után egyre kevesebb diák és oktató járt be, máig is emlékszem egy fiatalemberre, a nevét már nem tudom, a számviteli tanszéken láttam sokat, ahol Ferencz Lászlóval és Igaz Jánossal készítettek röplapokat. A nyilasok több ízben átfésülték az épületet, de még idejében sikerült elrejteniük a sokszorosítót.

A szovjet csapatok a Kálvin tér felől közeledtek, a Váci utcai kis kápolnánál védekezett az utolsó német csoport. A tűzharcban aknavető lőtte az épületet, egyikünk megsebesült, sajnos nem volt ránk írva, hogy jó emberek vagyunk. Január 17-én érte el a Vörös Hadsereg az épületet, másnap azonnal hozzákezdtünk a romok eltakarításához. (Varga János egyébként mint a demokratikus hadsereg tagja érte meg hazánk felszabadulását, majd visszatérve az egyetemre, 35 évi szolgálat után a könyvkötészet vezetőjeként ment tavaly nyugdíjba.)

Ferencz elvtárs hol tartózkodott ekkor?

— Egy Ráday utcai pincében húzódtam meg, de amint felszabadult a Szerb utca, az egyetemre siettem, többek között olyan gyakorlatias okból, mert itt volt némi élelmiszertartalékom. Nagy kincs volt a bab és a borsó akkoriban, tulajdonképpen ez mentette meg Budapestet az éhhaláltól. Az egyetemen egy altiszt átadott egy cédulát, hogy menjek a Kissalétrom utcába, ahol a Vörös Hadsereg egy különleges alakulata működik. Polgári ruhás állományba vettek, a meghúzódó fasiszták felkutatásában működtem közre.

Februárban a szovjet városparancsnok kiadta, hogy az egyetemeket be kell indítani. A Szerb utcai épület súlyos károkat szenvedett, még 44 nyarán egy repülőgép zuhant az épületre, s két emeletet átszakítva a kazánházba esett. Egy gyújtóbomba, s több kisebb bombatalálat is alaposan megrongálta az épületet. Ám, alighogy Pest felszabadult, már kezdtek beszállingózni a hallgatók, elsősorban a Táncsicsosok, így velük és az egyetemen lakó altisztek segítségével azonnal hozzáláthattunk a romeltakarításhoz, a szovjet parancsnokság gépjárművekkel sietett segítségünkre. A márciusban „bemerészkedő" oktatókat már viszonylag szép rend fogadta. Olyan jól haladtunk, hogy májusban megkezdődhetett az oktatás, és diákjaink évet sem vesztve tehették le vizsgáikat. De maradjunk a februári eseményeknél.

Még meg sem alakult a rendcsinálás fő szervező ereje, a Budapesti Nemzeti Bizottság, amikor régi illegális párttagok vezetésével már sorra alakultak öntevékeny brigádok, akik azonnal hozzáláttak a romok eltakarításához. Targoncával, ócska szekérrel hordták az emberek a törmeléket, még át-át lövöldöztek a Budán rekedt németek Pestre, amikor jó néhány utcát már rendbe raktak e helyi brigádok. Névtelen munkásemberek kezdeményezése, szervező-agitáló ereje segítette megteremteni az új rend első lépcsőfokait, a romeltakarítást, a maradék élelem igazságos elosztását. Még folytak a harcok Budán, amikor megjelent a Szabad Nép, a kommunista párt lapja. Február 13-án hirtelen nagy lövöldözést hallottunk, világító rakéták borították be az égboltot, először mindenki megijedt, hiszen még működött a háborús reflex, de hamarosan rájöttek az összsortűz okára, az utcára tódultak az emberek egymás nyakába borultak és adták szájról-szájra a hírt: Budapest felszabadult!

Farkasházy Tivadar

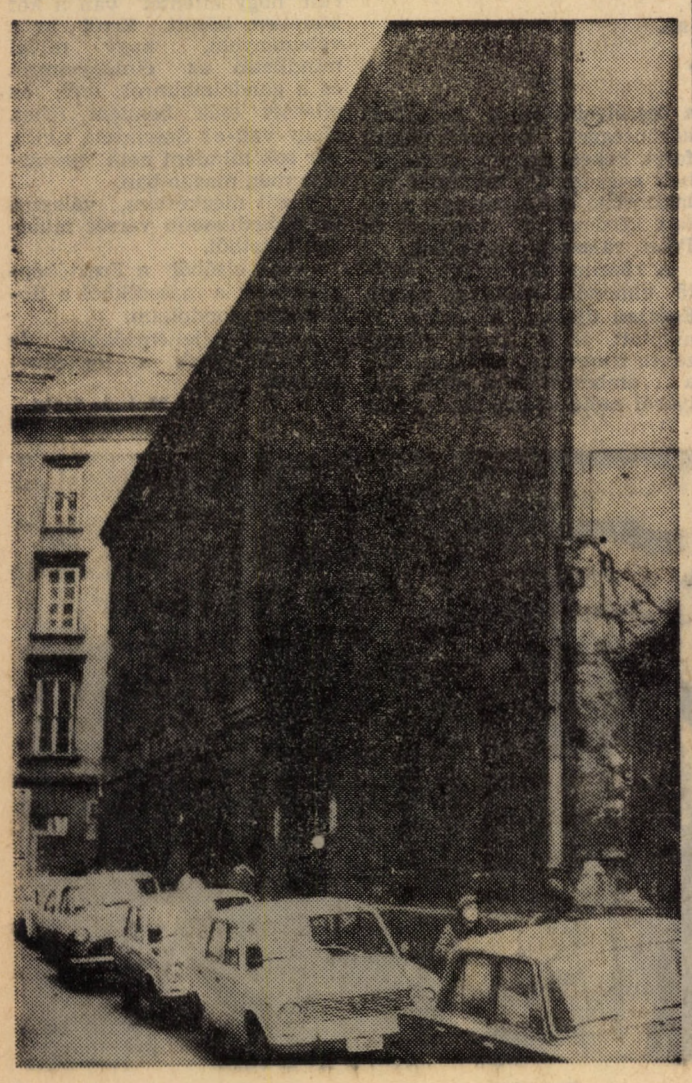

A régi Szerb utcai egyetem — ma.

FILM

Rocco és fivérei

Az, hogy az egyke más szemmel nézte ezt a filmet, mint én — három fivéremmel együtt — úgy gondolom, természetes. De megpróbálom szubjektivitás nélkül elmondani, hogy miért tartom Visconti ezt a már filmtörténeti emléknek számító produkcióját „nagy" alkotásnak.

Bár nem új film, mégis a felvetett problémák és az azokra adott megoldások nagyon is fontosak és megszívlelendőek ma is.

Milyen indulatokkal, milyen hatásokkal jár az, ha az ember úgy viselkedik, mint Rocco, mint egy „szent" — ahogy az öccse mondja — egyáltalán lehet-e ezt a magatartást végigvinni? Sokak őrültnek tartják, hisz a családapa-fivér és a reálpolitikus-öccs is azt gondolja: így emberek között nem lehet élni! De a társadalom jót, rosszat szelektáló mechanizmusát még nem ismerő legkisebb fiú — annak ellenére, hogy megérti a többiek igazságát — mégis Roccot választja ki követendő példaképül. Ezzel juttatja el hozzánk Visconti azt a gondolatát, hogy célként előttünk mindig a legjobb jó elérése lebegjen, még ha az ellen annyi minden is dolgozik. És hogy miben áll Roccónak ez a „szent" magatartása? Abban, hogy mindenkiben felkutatja a mélyen bennelevő jóságot, tisztaságot, s azt megpróbálja felszínre hozni. Ezt teszi a nagyvilági kurvával ugyanúgy, mint a szadista, tompaagyúvá vert bokszoló fivérével.

Azt lehetne hinni, hogy ezzel a „szentté avatással" Rocco ki van emelve fivérei közül. Követendő példaként valóban, de az egymással való szembesítések során a többiek igazsága ugyanúgy elismerést nyer.

Nagy pozitívuma szerintem a filmnek, hogy Visconti nem a környezet direkt bemutatásával próbál jellemezni (mint annyian mások), hanem a helyzetekben tépelődő, választásra „ítélt" konkrét embert állítja előtérbe. Azzal is az ember döntő mivoltát hangsúlyozza ki, ahogy szembe állítja a két ugyanolyan pályafutású bokszoló fivér nagyon is különböző viselkedését. Mivel éri el Visconti, hogy gondolatai hitelesnek hatnak? Klasszikus eszközökkel. Szereplőit és velük együtt a nézőt is konkrét helyzetek sorozatában állandóan választás elé állítja. Cselekvői és elvi problémáik egyidejűleg kerülnek elénk.

Ezek miatt tartom fontosnak, hogy odafigyeljünk arra, ahogy és amit Visconti az öt testvér sorsával közölni akar.

Győri Péter

A tanár-diák viszonyról

A szakkollégium tanulmányi rendjének értékelésekor merült fel e kérdés, ami *valamilyen formában mindenkit foglalkoztat az egyetemen.*

Vajon *szükségszerű-e, hogy az egyetemi oktatás csak oktatás legyen, és nem lehetne-e nevelés is? Szükségszerű-e nagy létszámú egyetemek tömegoktatási intézménnyé válása?* A tömegoktatásra ugyanis *jellemző a sémákra nevelés, a „tudás" előtérbe helyezése az „értéssel" szemben,* a szürkeség, mind az oktatók, mind a hallgatók között, s *mindezek eredményeként a „papírdiplomások" kibocsátása* 4, illetve 5 év után.

Azt hiszem egyértelmű, hogy *nem szükségszerű az ilyen egyetemi oktatás létrejötte,* mégis *vannak jegyei,* amik igen erőteljesen érvényesülnek egyetemünkön. Ez nagyon *káros, sőt veszélyes jelenség.*

Mire gondolok itt? *Elsősorban a tanár-diák viszony túlzottan hivatalos voltára.* (E viszony, kapcsolat szinte csak a szemináriumokra, előadásokra korlátozódik.) A számonkérés eszközeire. Nem utolsósorban a szemináriumok, tanórák milyenségére.

Bár nem baj, ha a diákok egyedül tanulnak, hisz az egyetemet az alsóbb oktatási formáktól éppen ez az önállóság, ami lényegében megkülönbözteti, de *e magára hagyott rendszer csak féleredménnyel funkcionál.*

A tavalyi TDK-konferencián mindenki nagy örömmel vette tudomásul, hogy nagyon megnövekedett a beadott *dolgozatok száma. Három év alatt megnégyszereződött, 46-ról 165-re nőtt.* E tény valóban *jelentős fejlődést mutat.* Mit jelent ez egy más oldalról? Az egyetemen több mint kétezer diák tanul, s *kb. 7—8 százalék vesz részt a TDK-mozgalomban. Ebből a szemszögből vizsgálva az elért eredményt, már nem is olyan nagy. Sőt!*

Hallgatunk arról is, hogy hogy milyen *fejetlenség uralkodik a szakszemináriumok és az alternatív tárgyak kiválasztásában.* Véleményem szerint *az aktív szakszemináristák a hallgatók kb. egyharmadát teszik ki.* (Ez nem hivatalos adat, csak olyan érzés, amit azonban igyekeztem kontrollálni), tehát ha eltekintünk az elsősöktől, a TDK-ban részt vevőkkel együtt kb. *a hallgatóság fele végez önálló tudományos munkát,* ami nem kis jóindulattal történt valószínűsítés. *Ez bizony lehangoló!*

Az öntevékenység, ami jellemzi az egyetemek hallgatóit, *megvan, de milyen formában? A tananyag elsajátításánál túlságosan önállóak vagyunk, tudományos munkát pedig elenyészően kevesen végeznek.* Ez *nem hiszem,* hogy *nagy minőségi különbséget jelentene az egyetemek javára az alsóbb oktatási formákkal szemben!?* A tanulóból, *az iskolásból csak akkor lesz egyetemi hallgató, ha kitekint az iskola üvegbúrája alól, s a valóság* — mi esetünkben a társadalmi, gazdasági élet — *egy-egy problémáját igyekszik megfogalmazni, jobb esetben meg is válaszolni.* E tevékenysége során válik közgazdász a diákból, s *nélküle csak papírdiplomás marad.* Ez azt jelentené — hiszen az eddigiek logikus következménye —, hogy a végzett hallgatók fele, egyharmada nem közgazdász?! *Lehet, hogy pesszimista vagyok,* de azt hiszem, a kérdésre mindenképpen igennel kell válaszolni. És ez — egyben mint a tömegoktatás jellemzője — *nem segíti elő a szocialista értelmiség kialakulását.*

Mint már utaltam rá, a *probléma egyik gyökere a tanár-diák viszonyban keresendő. Ha ugyanis a diákság egy jelentős része nem egyetemi hallgató, hanem csak iskolás, annak* — legalábbis az egyik oka az, hogy *igen sok egyetemi oktató csak oktató és nem tanár, nem nevelő.* Szerencsére *több olyan ember tanít az egyetemünkön, aki ennél többet nyújt, többet tesz,* de ez csupán meggyőződésének, lelkesedésének köszönhető, semmi sem kényszeríti rá. Sem a kötelességei, sem a kialakult közhangulat. *S bár a tanárok jelentős része vezet TDK-t, szakszemináriumot, jól, lelkiismeretesen, de legalább ilyen része nem teszi ezt.*

Az áldatlan helyzetben jelentősen *közrejátszik az oktatók túlterheltsége, s érdekeltségi rendszere.* Vajon *kit fizetnek jobban* azért, mert TDK-t vezet, vagy feláldozva idejét egyénileg rendszeresen foglalkozik egy-két diákkal. *A túlterhelés bizonyos értelemben rangsor kérdése,* vagyis, hogy mit preferálnak az oktatók a lehetséges feladatok közül. Nyilvánvaló tehát, hogy *az egyéni foglalkozásra való érdekeltséget kell megteremteni, s más helyet adni neki az egyetemi oktatás politikájában, a közhangulat alakításában.*

Másik oldalról *a diákság is túl van terhelve,* 10—12 tárgy mellett *nehéz elmélyülten foglalkozni egy témával.* Az oktatási rendszer éppen ezért nem ösztönöz az egyéni, szakmai munkára.

Az *alternatív tárgyakban sem sok lehetőség van ma még. A szervezeti előlépés azonban mindenképpen itt keresendő, mégpedig az alternatív tárgyak rendszerének a szakszemináriumokkal és a TDK-mozgalommal való összekapcsolásában.* Hosszabb távon megoldható a szervezeti kérdés, sőt azt mondhatjuk, hogy *alapvetően már ma is megoldott, minden problémájával együtt. A fő hiba a szemléletben van.* Általános jellemzője oktatásunknak, hogy *a hallgató „magára van hagyva", ha akar, dolgozik, ha nem akar, nem dolgozik. S ha akar, akkor sem biztos, hogy tud. Ennek fő oka szintén a szemléleti ok.* Ha ugyanis már létrejött a kapcsolat a tanár és diák között, valamilyen témában sokszor jellemző hozzáállás az oktatók részéről, *„dolgozz, én majd segítek". De hogyan!?* A szerencsétlen kezdőnek *magának kell „kitalálnia" az elolvasott irodalmakban a fő csomópontokat, problémákat.* Ez jó módszer, ha tudatos, és nem kezdetben, tehát a kutatómunka elején. *Ennél jobb a „segítek, hogy dolgozhass" módszer, ilyenkor ugyanis már nem a megírt dolgozat megvitatásából áll a TDK- vagy szakszeminárium, hanem a megírását segíti elő.* Az ilyen szemlélet mellett már megteheti a tanár, hogy követeljen a diáktól, *s nem születne szinte kizárólag ötös osztályzat a szakszemináriumokon.* A szakszeminárium-vezetők egy jó részének nem sok fogalma van a hallgató képességéről, szorgalmáról, munkakörülményeiről, hiszen a közös munka a diák dolgozatainak elbírálásából, a benne fölmerült kérdések megválaszolásából áll. Ez nem kevés, de *önállótlanságuk, magára hagyatottságuk miatt a hallgatók többsége már a munka legelején elkedvetlenedik.* Az elolvasott irodalmakból nincsenek igazán kérdései, nem látja a problémákat.

Ugyancsak szemléleti kérdés, de más oldalról, hogy *mennyire vesszük komolyan a szakszemináriumok megszervezését, elindulását.* Így fordulhat elő, hogy *a diákok többsége nincs tisztában azzal, hogy milyen témák vannak, ezért csak címük szerint választ.* Ebből fakad az a probléma is, hogy vajon *miképpen tud egy oktató 10—15 hallgatóval is dolgozni. Az ilyen nagy létszámú szakszemináriumoknak ritkán kiemelkedő diplomamunkák az eredményei.*

Ezek a problémák persze nem takarhatják el, hogy az utóbbi években *komoly fejlődés tapasztalható a hallgatók szakmai munkájában, de a lehetőségekhez képest igen lassú.* Mert hiába gyors szemmel láthatóan a TDK fejlődése, hiába született az idén néhány *TDK-kör* is (az eddigi egy-kettőhöz), *nem vált szerves részévé az egyetemi életnek. Pedig harcolni kell érte, ugyanúgy, mint a szakszemináriumokért és az alternatív tárgyakért, mert eszközei a szocialista közgazdásszképzésnek, s ilyen szervezeti formákkal menthetjük meg az egyetemi oktatást a tömegoktatás részétől. A valóságos eszköz azonban e formák tartalommal való kitöltése.* Jelenleg még csak deklarálódott a célok többsége mind a tanszékek, mind a KISZ részéről. *Megvalósításukként a szemléletet kell megváltoztatni.*

Én csak a problémákról írtam, a diákság felelősségéről kevésbé, mert az a véleményem, a feltételeket többnyire kézhez kapják.

Van egy anekdota, mely szerint egy öreg tanító kilincsel egy kollégiumért. Mondták neki, meglesz, de lesz-e bele diák? A válasz ez volt: „ Én még nem láttam olyan tavat, amiben idővel ne lettek volna békák". Eddig kiástuk a tavat, de még víz kell bele ahhoz, hogy a békák is meglegyenek, most még csak néhány ugrándozik a szárazon.

H. Gy.

A cikket vitaindítónak szánjuk. Kérjük az oktatókat és hallgatókat, hogy a témával kapcsolatos gondolataikat bocsássák közre lapunk hasábjain.

(A szerk.)

ZSEBTÜKÖR

Péter 24 éves, jó megjelenésű, magas fiatalember. Menő fej. Az ő típusára mondják; a kisujját sem kell mozdítania, akkor is körülrajongják a lányok. Egyik nagy ipari üzemünkben dolgozik. Esztergályos. Annak idején kétszer is próbálkozott a műszaki egyetemen. Nem vették fel. Közben, hogy ne vigyék el katonának, szakmunkástanuló lett. Második év után megkapta a bizonyítványt és elhatározta, nappalin többé nem próbálkozik. Letölti a katonaidőt, megszerzi a szakmai gyakorlatot és csak ezután, esti vagy levelező tagozaton folytatja a tanulmányait. Egyelőre csak a szakmával szeretne alaposabban megismerkedni, gyűjtögeti a fortélyokat, a tapasztalatokat. Jól keres. A havi 2500 Ft-ból tud öltözködni, de már böngészi, vásárolja a szakirodalmat is. Barátaival szívesen jár szórakozni. Így jutottak el egyik egyetemi klubunkba. Történetünk innen kezdődik.
1. kép

A pinceklubot minden hét végén zsúfolásig megtölti a közönség. Jó zenekar játszik, szívesen látogatnak ide, nemcsak a kollégiumból, az egyetemről, de gyakori vendégek más egyetemek hallgatói, sőt „külsők" is. A nagyteremben mindig óriási tömeg hullámzik, az oldalhelyiségekben beszélgető, újságot olvasó, kártyázó emberek töltik egy üveg sör mellett az estét. Itt találkoztam először Péterrel. Két társával érkezett egyetemista ismerőse meghívására, aki egy nagyobb társasággal beszélgetett az egyik oldalhelyiségben. Az újonnan érkezettek hamar beolvadtak a társalgásba, majd táncolni mentek. Az est folyamán még többször is láttam őket. Egy-egy sör mellett ücsörögtek az előbbi helyen. Néha valamelyikük benézett a táncolók közé, vagy beszélgetett a „petrezselymet áruló" lányokkal. Aztán hirtelen, jóval az est befejezése előtt elmentek.
2. kép (Egy héttel később)

Az egyik oldalhelyiségben magányosan szopogattam az üveg sörömet. Pár perccel múlt hét óra, kevesen gyülekeztek a bulira. A fiúk előmelegítettek egy-két sörrel, a lányok eltűntek valahová, vagy meg sem jöttek még. Ekkor láttam meg Pétert. Egy üveggel a kezében járt körbe-körbe, láthatóan ismerős arcokat keresett. Kevés sikerrel. A múltkori társaságból nem volt ott senki. Amikor mellettem elment, megnézett, aztán kis gondolkodás után mellém ült.

— Ne haragudj, de nincsenek itt a barátaim. Egyedül pedig nem szeretek lenni. A múltkor láttam az arcod...

— Ülj le nyugodtan. Látom üres az üveged. Hozok neked is egyet!

Az egy sörből több lett és egész kellemesen telt az esténk. Táncolni keveset táncoltunk, de így is élvezetesen pergett el az idő. Erre szokták mondani, „jót dumáltunk". Elsősorban Péter jóvoltából, mert én csak hallgattam, ámultam és néha szégyenkeztem. Egyetemista minőségemben. A beszélgetést visszaidézve, az valahogy így zajlott le.

— „Tudod azért jöttem ma ilyen korán, hogy tudjak partnert szerezni. A múlt héten már mindenki foglalt volt, mikor mi jöttünk. Azért is kellett egy órát ülnünk azzal a társasággal. Mert csak ültünk, érdemleges szó talán nem is hangzott el. Pedig nagyon hiányzik néha az embernek egy komolyabb dumálgatás. Bent a gyárban csak a tv-műsorokról, a fociról, a nőkről vagy a családról megy a szöveg. Van ugyan egy-két munkatárs, akivel szívesen összejönnék, de munka után mindegyik rohan haza a családhoz, vagy építkezik, fusizik. Családosak. Az albérletem olyan egyhangú, sivár, hogy gyakran járok szórakozni egyedül vagy a haverokkal. Legtöbbször táncolni. Nem nagyon rajongok efféle örömökért, de hát mit csináljak. Kevés hely van, ahová örömmel elmenne az ember. A gyárban hiába van kultúrterem, nem járunk be, mert idegen, nem köt oda semmi. Sokszor csak lézengéssel megy el az idő. Tudom, üres ez így, s valahogy ki kellene lépnem belőle, de egyedül nagyon nehéz. Ide sem mertem egyedül jönni. Ne is kérdezd meg, miért? Nem tudom, ez benne van az emberben, a melós fiatalokban. Talán kisebbrendűségi érzés, a lenézettség érzése... Tény az, hogy nincs kapcsolatunk veletek, egyetemistákkal. S ebben azt hiszem ti is ludasok vagytok. Példaként említem: amikor odaültünk ahhoz a társasághoz, azt hittem, végre olyan szellemi közegbe kerülök, amiért az egyetemre is jelentkezni akartam. Tíz perc múlva kiderült, hogy a lányok csak a legújabb divatmodellekről, kötésmintákról fecsegnek, vagy arról, hogy X most Y-nal jár, és a szemináriumvezető milyen bunkó, mert megint dolgozatot irat. A fiúk a sportról beszéltek. Innen persze rögtön a politikára ugrottak át, és mindenki ordította a maga nézeteit — már jócskán feltankoltak — anélkül, hogy valaki a másikra is figyelt volna. Esküszöm, mint egy falusi kispadon, a tereferélők. Mentalitásban, színvonalban is. Hát nincs olyan kérdés, probléma, amiről érdemesebb lenne, sőt kellene is beszélgetni? Még akkor is, ha táncos klubest van. Egyetemista barátom szerint remek este volt. Hogyan fogják ezek a gyerekek a komoly, vezető pozíciókat betölteni, dönteni, a munkásokat megérteni, vagy megértetni velük a dolgokat. Nem értem. És még valami. Amikor meguntam ezt a nyafogást, táncolni szerettem volna, de a lányok jó része már foglalt volt. Én utálok lekérni, így az üldögélők közül kértem fel valakit. Bemutatkoztam, táncoltunk. Ha nehezen is, de elkezdtünk beszélgetni a sablon témáról, hogy milyen jó hely ez, jó a hangulat..., a zenekar. Egész jól oldódott a kezdeti feszélyezettség. A lány a szünetben elmesélte, hogy mit csinál, mi érdekli, mik a tervei. A szünet után már ellazulva, összebújva táncoltunk. Most már ő kérdezett és én vallottam ugyanezekről a dolgokról. Melós vagyok, itt és itt... Ahogy beszélek, éreztem, hogy az a bizonyos elektromos kapcsolat kezd megszűnni közöttünk. Egyre merevebben, egyre keményebben eltart magától. Táncoltunk még pár gyors számot, aztán azt mondta, ne haragudjak, de fáj a feje, így ő most elmegy. És elment. Álltam leforrázva. A fene egye meg, miért baj az ha én melós vagyok és nem egyetemista? Vagy nem vagyok jó parti? Hisz csak táncoltunk, beszélgettünk. Mondd, mivel vagyok én kevesebb?"

Csak hümmögni tudtam, hogy most megismertem, igazán nem tudtam mit mondhatnék.

— „Én is olvasok, képzem magam, ha érdekel a darab, színházba megyek, kultúrlény akarok lenni én is. Csak a személyimben az áll, hogy szakmunkás és nem egyetemi hallgató, vagy mérnök, vagy más. Hogy én belül vagyok olyan egyetemista, mint azok a társaságbeli ismerősök, ez nem érdekel senkit. Papíron nem vagyok az, ez számít. Ennek alapján ítélnek meg. Még az egyetemisták is. Mit vársz akkor másoktól? Hogyan gondolkodjanak, ítéljenek azok? Nem az ember, a papír számít. Az mondja meg mit érsz, ki vagy?" — dühös szemmel nézett szét maga körül, majd folytatta.

— „Olyan dühös voltam az eset után, hogy »csakazértis« még egyszer megpróbáltam. Felkértem még egy üldögélőt. Bemutatkozom, táncolunk. »Márti vagyok. Te melyikre jársz, még nem láttalak.« Dolgozott bennem a kisördög, hogy mondok egy főiskolát az is valami, de aztán gondoltam játsszunk. Megmondtam, melós vagyok, leadtam az előzö szöveget. Erre a kis nő unott pofával rámnéz, majd hol jobbra, hol balra elnézeget a fejem mellett. Amíg táncoltunk, egy szót sem szólt többet, egy-két ühüm-től, meg perszé-től eltekintve. Egyetemista volt a lelkem. A szünetben persze leléptem. Ma este más szöveget hoztam. Ma is játszom, de másképp, mint a múltkor. Kíváncsi vagyok az ellentétes reakciókra is. Csak a nevem az igazi, a többi mese. Gyűjteni akarom itt is a tapasztalatokat."

Mindketten táncolni mentünk, de előbb megbeszéltük, hogy az est vége előtt újra találkozunk. Őszintén szólva kíváncsi voltam, vajon új ismerősöm játéka milyen eredménynyel jár. Megmondom, ellene szurkoltam. Ennyire nem lehetünk feketék.

Az est végeztével Péter odajött hozzám.

— „Nem is gondolnád, milyen jól szórakoztam, és ami még ráadás, megismerkedtem egy lánnyal. Bölcsész. Olyan típus, mint a múltkori második partnerem, de neki már azt mondtam, hogy a műszakira járok. IV. éves vagyok, van egy Fiatom és jövőre anyámék révén a lakásom is meglesz. Megemlítettem a nyugati rokonokat, az onnan kapott cuccokat, a budai kertes villát. Egyszóval összehordtam a legszebb mesét, és a lány az első szótól az utolsóig elhitte. Tánc közben a nyakamba borult és ha akarom az enyém is lesz."

Nevetve álltam előtte, enyhén szólva kételkedtem a szavaiban. Aztán a kijárat felé menve megláttam a ruhatárnál ezt a mai „Piroskát" és hirtelen Péterhez fordultam, és ezt mondtam: „Ne haragudj, de őszintén szólva nem tudom elhinni azt, amit mondasz, és akár fogadni is mernék, hogy nem lesz tied ez a lány."

— „Állok elébe, én nem bánom — kapaszkodott szavaimba Péter — vasárnap pedig az ebédjegyével megyek a menzára, míg ő alszik."

Megint nevetnem kellett, egyszerűen képtelenségnek tűnt, amit mond. „Ha nyersz, az én ebédjegyemet is megkapod, de ha nem, akkor viszont te hívsz meg a Belgrád sörözőbe egy dalmát tálra."

Így váltunk el, szájamban már a vasárnapi ebéd ízeivel.
3. kép

Vasárnap a mámoros estére visszagondolva, már csak a kíváncsiság kedvéért mentem el a bölcsészmenzára. Piszkosnak éreztem ezt az egész ügyet. Örültem, hogy Pétert nem találtam az ebédlőben. Pár pernyi várakozás után már-már megnyugodva indultam az ajtó felé, amikor a bejáratnál feltűnt Péter alakja.

— „Sokat késtem? Ebben a ramaty időben csak lépésben jöhettem a kocsimmal, akarom mondani a villamossal" — és pimaszul nevetett, miközben zsebéből előhúzta az ebédjegyet és beállt a sorba.

— „Látom, mondani akarsz valamit, de ne szólj semmit! Gondolom mi lehet. Én magam sem értem a dolgot. Annyi hasonló történetet hall az ember, de hogy ő maga is egyik napról a másikra megcsinálhatja. És pláne egyetemista körökben. Te érted?"

Elgondolkozva bólintottam, mert egy felismerés kezdett derengeni bennem.

— „Most pedig együnk, ill. helyesebben mondva eszem. Ne is kérdezd, úgysem válaszolok. Ez az ügy részemről lezárva."

Aznap zöldbabfőzeléket ebédeltem a körúton egy gyorsbüfében.

Sebők János

Művelődjünk? Szórakozzunk a klubban!

Az egyetemi évek a munkára készülés évei, de egyetlen egyetemista sincs, akit kizárólag csak a majdani munkája érdekelne. Legtöbbünknek az a véleménye, hogy a sok tanulás és szakirányú elfoglaltság mellett ügyelnünk kell arra, nehogy túlságosan egysíkúvá, később pedig „szakbarbárokká" váljunk. Az egyetemen is a szakmán kívül annyi mindennel szeretnénk foglalkozni, annyi mindent szeretnénk megismerni, megnézni, meghallgatni. Tulajdonképpen a szakmai felkészülés mellett tartalmas életre törekszünk. Ez utóbbi azonban csak megfelelő időbeosztással és a szabad idő céltudatos kihasználásával lehetséges. Ebben segítenek egyetemünk klubjának sokrétű, változatos szórakoztató és ismeretterjesztő programjai. A most következő félévben is tervez a klub politikai előadásokat, filmklubot, hangversenysorozatot, kiállításokat a fotópályázat anyagából és a képzőművészkör tagjainak alkotásaiból.

A klub téli táborában kidolgozott akcióprogramról beszélgettem Ipper Istvánnal, a klub vezetőjével.

— A klubnak kicsi a befogadóképessége, ezért a „klub jelleg"-gel szemben a műsorszolgáltatás került előtérbe. A programok egy része politikai jellegű, akcióprogramunkat a XI. kongresszus és felszabadulásunk 30. évfordulója jegyében alakítottuk ki. Egyúttal törekedtünk arra, hogy a politikai témákon keresztül, azokhoz kapcsolódva kulturális megmozdulások is helyet kapjanak. Neves irodalomtörténészek meghívásával irodalomtörténeti sorozatot tervezünk az elmúlt 30 év magyar irodalmának fejlődéséről. E sorozat keretében írókat is szeretnénk meghívni, egy-egy könyvről vitát rendezni. Az első előadást február 27-én tartjuk. Február 20-án az MSZMP Központi Bizottsága gazdaságpolitikai osztályának munkatársa, Szikszay Béla tart előadást napjaink gazdaságpolitikájáról.

A szervezésben gyakran együttműködtünk a kari vezetőségekkel. Ilyen együttműködés eredményeként kerül megvalósításra a „Történelem alulnézetből" c. darabhoz szervezett teltházakció és az ebből rendezendő vita, az író, László-Bencsik és a rendező, Kazimir Károly meghívásával. A kari vezetőségek szervezésében bonyolódó politikai könyvnapok könpveiből kiállítást rendezünk.

A kongresszussal és határozataival kapcsolatban több előadás és vita, fórum jellegű megbeszélés lesz. Szeretnénk meghívni egy, a kongresszuson részt vevő nyugati kommunista párt delegációját és egyetemünk küldöttét is.

Március 15-re az ország egyik legszínvonalasabb amatőr színjátszó együttesét, a JATE irodalmi színpadának vendégszereplését tervezzük. Ezeken kívül a klub helyet ad kari és alapszervi rendezvényeknek is.

Ahhoz, hogy a klubbal meg legyünk elégedve, és valóban magunkénak érezzük, nekünk is hozzá kell járulnunk, ehhez azonban szükséges a klub működésének problémáinak ismerete.

— Problémák valóban akadnak. Bár a közgázosoké a klub, mégis sok az idegen. Ezért határoztuk el a klubtagsági igazolvány kiterjesztését, amely jelenleg a szombati táncesteken kötelező, más programoknál pedig kedvezményt jelent. Február 16-ig este 6 és 8 óra között lehet megváltani az új tagságikat, illetve a régieket érvényesíteni. Az új tagsághoz fénykép, diákigazolvány és 10 forint szükséges.

Szeretnénk változtatni a klub külsején is. A helyiség egyes napokon, különösen ösztöndíjosztáskor inkább hasonlít kocsmához, mint egyetemi klubhoz. Egyesek az ösztöndíjat ivászattal ünneplik. Sok a kártyázó. Az Iránytű ládákon keresztül többen panaszkodtak a rossz világításra, a zajos asztalifocira, a szellőzés és hangosítás hiányára. Sajnos, a műsorokra vonatkozóan és a berendezésekkel kapcsolatban ötleteket alig kaptunk a hallgatóktól. Pedig most pénz is van a megvalósításhoz. A minisztériumtól nagyobb pénzösszeget kaptunk, amit a klub kifestésére és a fenti problémák megoldására fordítunk.

— Milyen lehetőségek várnak azokra, akik csak benéznek ide egy üres délutánjukon?

— A büfén kívül újságok és folyóiratok várják a látogatókat. Lehet sakkozni, van tévé. Ha meg lehet valósítani, szeretnénk halk háttérzenével hangulatosabbá tenni az itttartózkodást.

A klub egészét tekintve az a célunk, hogy ne szolgáltatóház legyen, hanem valóságos klub, amelyet a hallgatók magukénak érezzenek.

Sz. M.

Fábri Péter:
a magányról, a fiatalságról

Fábri Péter napjaink sokat ígérő ifjú költője. A fiatalok nemcsak verseiről, hanem céljairól, elveiről is gyakran vitatkoznak. Színes egyénisége, indulatos állásfoglalásai szélsőséges véleményalkotásra adnak lehetőséget.

Mindkét eddig megjelent kötetét a Magvető Kiadó adta ki, az elsőt Fosztóképzőkkel címmel 1972-ben. Rövid idő alatt elkapkodták.

A könyv a 16—18 éves Fábri verseit tartalmazza. Meglepő érettség, a költői eszközök változatos felhasználása jellemzi. Rímei játékosak, hasonlatai egyszerűek, dalolóak, fogalmazása természetes. Fő témáját, a szerelmet, váratlan felismerésétől a belenyugvó kiábrándulásig, majd minden hangulatban ábrázolja. A könyv méltán aratott nagy sikert.

Második kötete, az Átértékelés 1974-ben jelent meg, és igazolta a hozzáfűzött reményeket. A címadó vers az eltelt időszak fejlődését jelzi: változtak az eszközök, egyszerűsödtek vagy eltűntek a képek, gyökeres változás azonban a témában történt. Eltűnt a szerelem, kis töredék utal rá csupán:

„Ezerkilencszázhetvenben
és ezerkilencszázhetvenegyben
adva volt egy lány (középmagas, barna, okos, csinos)
adva volt egy fiú (én)
és nagyon szerették magukat együtt.
De most már
ezerkilencszázhetvenkettőt írunk."

Helyette ír a magányról, a fiatalságról, Budapestről, Adyról, Csontváryról. Versei már nem elmondó, hanem elmélkedő jellegűek. A megvalósításban tudatosan szárazabb nyelvet alkalmazott.

Az Átértékelés című kötetről rendezett irodalmi vitát február 3-án a Béke klub. A résztvevők között a fiatalok mellett meglepően sok felnőttet is találtunk. Az érdeklődők kezében ott volt a könyv, a beszélgetés tehát hozzáértő közönséggel, konkrétumokról folyt. Fekete Sándor személyében nagyszerű vitavezetőt választottak, aki mindvégig segített kérdezni, a verseket és Péter válaszait megérteni.

A közelmúltról szólva a költő elmondta néhány versét. Egészen újszerű dolgokat is alkotott, pl. a ...írt félórás zenés filozófikus elmélekedést, a ...emberről és a sánta kutyáról szóló közmondást pedig kettőjük párbeszédeként elemezte. A kérdésekre adott válaszait támadhatatlan logika, fanyar, de eredeti humor jellemezte, idézetei, példái alapos és széles körű tájékozottságra utalnak. Jogosnak érezhettük az egyik hozzászóló véleményét: „...Péter »ellát« előlünk, és megír helyettünk mindent..." Magabiztosan érvelt a felnőttekkel szemben is.

A beszélgetés végén én is feltettem néhány kérdést:

— Úgy tudom, diák vagy. Hol és mit tanulsz?

— Valóban. Az ELTE bölcsészkarának másodéves hallgatója vagyok, történelem—művészettörténet szakon.

— Két köteted között meglepően nagy a változás. Hogyan viszonyulsz a régebbi verseidhez?

— Ha arra gondolsz, elismerem-e őket, azt válaszolom, feltétlenül. Az már más kérdés, hogy nem írnék többet olyanokat. A vitán is felmerült, hogy ellentét van a két könyvem között. Erről az a véleményem, hogy mivel mindkettő az élményeimről és a gondolataimról szól, az ellentét csak bennem lehet. Hogy van-e? Szerintem nincs, bár sok mindent nem tisztáztam még magamban.

Végül megkértem, válassza ki legkedvesebb versét mindkét kötetből.

— Az elsőből a Fosztóképzőkkel-re, a másodikból a Rokonokra gondoltam.

Nem a legjellemzőbbek, de Fábri Péternek a legkedvesebbek.

Molnár Gabi

Tere-fere **Fotó: Eszes**

Válasz a „Diákhangok a vizsgákról" című cikkre

A cikk többek között az áruismeret-oktatás szükségességét kérdőjelezi meg, s azt a feladatlapos módszer öncéluságával és hibáival indokolja.

Az áruismeretre a kereskedelmi szakos hallgatóknak nyilvánvalóan szükségük van, hiszen a közgazdasági döntések szorosan kapcsolódnak az abban tárgyalt kérdéskörökhöz. Az áruk rendkívül tág köre nem teszi lehetővé az oktatásban azok széleskörű tárgyalását, csupán az általános tendenciák és néhány választott főbb árucsoport ismertetését engedi meg. Az egyetemi

oktatás tehát csupán olyan áruismereti szemléletet nyújthat, amellyel később a hallgatók önképzésükkel a konkrét munkakörükben önállóan eligazodhatnak.

Ezt a szemléletet segíti véleményünk szerint a gyakorlatokon a feladatlapos módszer is, amellyel a hallgató egy-egy árucsoport műszaki-gazdasági paramétereit kutatja és azok alapján következtetéseket von le. A dolgozatok, illetve a feladatlapok értékelése azt mutatja, hogy a hallgatók többsége a választott anyagot és a vele kapcsolatos összefüggéseket jól ismeri, sőt néhány dolgozat színvonala dicséretet érdemel.

A dolgozatok — ahol volt rá mód — kapcsolódtak a hallgatók egyéni érdeklődési területéhez, vagy diplomamunkáihoz.

Azoknak a hallgatóknak. akik a gyakorlati órákon jelen voltak — és azok voltak többségben — széles lehetőségük volt az érdeklődésüknek megfelelő témát megválasztani.

A feladatlapon szereplő kérdések csak iránymutató jelleggel szerepeltek, ha a szempontoktól a hallgató a választott téma belső logikája, vagy egyéb okok miatt eltért, nem okozott hátrányt. A feladatlapos módszerrel szemben felhozott gyógyszer-áruismereti példa éppen azt mutatja, hogy ennek a hazai szempontból igen fontos árucsoportnak a vizsgálata a hallgatók közgazdasági szakmai gondolkozását segíti elő. A jegyzet gyógyszer fejezetében leírt alapelvek: a gyógyszerek hatástani viselkedése, csoportosítása, minőségi ismérvei, a vizsgálati metodikái jelenleg is érvényben vannak, ezért nem kell csodálkozni azon, hogy sok adat az 1965-ös kézikönyvben és az 1972-es kiadású jegyzetben megegyezik.

Az egyetemi tananyagokkal szemben felhozható súlyos vád, mely szerint az említett kézikönyv és a jegyzet több fejezete szóról szóra megegyezik, más megvilágítást nyer akkor, ha a bíráló tudja, hogy a kézikönyv és a jegyzet gyógyszer-áruismerettel foglalkozó fejezetének szerzője — külső munkatárs, iparági főmérnök — ugyanaz a személy.

Meg kell jegyezni azt is, hogy az 1965-ös kézikönyv adatait az 1968-ban írt jegyzet tartalmazza, s az említett 1972-es jegyzet csupán ennek változatlan utánhúzása.

Egyetértünk ezért a bírálat azon részével, hogy a jegyzet és az említett szakkönyv kereskedelmi szempontból már nem korszerű,

amit a jegyzet most folyó átdolgozásával kívánunk megváltoztatni.

Dr. Balázs Géza
Ipari Technológiai és áruismereti tanszék áruismereti csoportja h. vezetője

Viszontválasz

Dr. Balázs Géza válaszát végigolvasva, úgy tűnik, hogy az előző cikk alapkérdése „mi szükség van, és ha szükség van, miért ilyen formában tanuljuk az áruismeretet?" — néhány vonatkozásban kiegészítésre szorul annál is inkább, mert a válasz szerzője pár dolgot félreértett, s véleményem szerint a cikkben emlegetett gyógyszertani példánál általánosabb problémára kell megoldást találni.

Egy percig sem vitatkozom abban a kérdésben, hogy az áruismeret (már csak rendkívül tág határai miatt is) szorosan kapcsolódik a közgazdasági döntésekhez. Kérdésem csupán az, hogy ilyen szintű és igényű tananyag, illetve annak jelenlegi elsajátítása esetén lehet-e megfontolt döntéseket hozni? Vagyis az eddigi másfél éves tanulmányok után többet tudnak-e a hallgatók, mint a főbb árucsoportok reprodukálása, lexikális bemagolása? Sajnos a gyakorlati tapasztalat, ismerőseim körében végzett felmérés azt mutatja, hogy nem. S a tantárgy megkérdőjelezése nemcsak a feladatlap öncélúsága, és hibái miatt történt, hanem éppen hatékonysága, alkalmazhatósága miatt.

Ami a dolgozatokat illeti, valóban kapcsolódtak jó néhány helyen az érdeklődéshez, a diplomamunkához. Ehhez azonban még hozzá kell tenni valamit. Az első féléves tanulmányok után a hallgatók választhattak, melyik szakterületen kívánják továbbtanulni az anyagot. Hogyan történt a választás? „Hasraütéssel." A többség az élelmiszer, a könnyűipar területére szeretett volna orientálódni. Miért? Úgy gondolták, ez a „leghétköznapibb", tehát a legkönnyebb terület, másrészt a felsőbb évesektől való érdeklődés után kiderült, itt a legrövidebb a jegyzet. Aki innen kimaradt, vagy elfelejtett jelentkezni, azokat pedig beosztották azokba a csoportokba, ahová kevesen jelentkeztek. Így fordulhatott elő (csak példaként), hogy aki idegenforgalom prognosztizálással foglalkozik, az „gépek és nagy berendezések" tárgykört tanult. Így az érdeklődési területnek megfelelő témák kiválasztása sokaknál csak a melyik látszik a legkönnyebbnek, melyikhez találok gyorsabban adatokat elv alapján történt.

Végül a jegyzet kérdése, mely „az egyetemi tananyagokkal szemben felhozható súlyos vád'". Én nem a gyógyszertani példával hivatkoztam a jegyzetek körüli problémára. Az első cikkben említett jegyzetpélda a „Gépek és nagy berendezések" című munkára vonatkozott. Ebben az esetben fordult elő, hogy más neve alatt jelent meg a jegyzet, és más írta 1965-ben az „Áruismeret és világpiac" című könyvet, amelyből szó szerint a legkisebb változtatás nélkül vettek át hosszú fejezeteket. Itt pedig a két „szerző" már nem azonos.

S. J.

Korán kezdi

Nagy János karikatúrája

A budai vár — ma. Fotó: Petrich Ákos

Könyv

A SPORT KÖZELRŐL

Végre! kiálthat föl az olvasó Frenkl dr. könyvének elolvasása után. S az öröm forrása korántsem a szabadulás. Ehelyett azok a tartalmas és sok helyütt merőben új gondolatok, melyeknek hiánya évek óta béklyóba kötötte sportmozgalmunk fejlődését. Frenkl dr. megkísérli a leszámolást a sportéletünkben megcsontosodott, elavult, hamis dogmákkal, melyek ellentmondásai a valósággal szemben szinte már nevetséges helyzetet teremtettek. Korunknak és szocialista elveinknek megfelelően válaszokat keres a fölhalmozódott problémákra. Új hang ez a magyar sportirodalomban!

A könyv nem alkot homogén egységet. *Frenkl dr. a nemzetközi és benne a hazai sportélet egy-egy problémakörét elemzi,* mint ahogy ezt a fejezetcímek (A sport jelentősége a modern társadalomban, Tömegsport, Élsport, Olimpia, Gondolatok a sportról és a tudományról stb.) jelzik is. Bármennyire is szeretnénk, de mégsem térhetünk itt ki az egyes részek taglalására. Megjegyezzük viszont; a lehetőség mindenki számára adott volt, hogy Frenkl doktorral személyesen elbeszélgessen ezekről a témákról. December elején ugyanis — Zalka András társaságában — vendége volt klubunknak. A rendezvény azonban érdektelenség miatt elmaradt, a Testnevelés tanszéken mindössze öten jöttünk össze. Szóba került akkor, vajon mi magyarázhatja az érdeklődés hiányát? Végh Antal előző heti szuperprodukciója? A felszínes szurkolói szemléletmód? Sportvezetőségünk megingott tekintélye? Valószínűleg ez is, az is. Mindenesetre Frenkl dr. nem tartozik a retrográdok közé. Bizonyítja ezt egész sportvezetői pályafutása — a két nemzetközi klasszisú szakosztályt is produkáló OSC elnöke — és a TF-en végzett tudományos munkája.

Visszatérve a könyvre. Tömegsport, élsport. A köztudat és sokszor a sportvezetés is, hajlamos arra, hogy élesen elválassza egymástól a két fogalmat — anélkül, hogy tartalmukat tisztázná —, sőt vannak, akik szembe is állítják őket. De nem ritka az a fölfogás sem, miszerint a tömegsport az élsport bázisa, és színvonalának meghatározója. (Magunk is ezt gondoltuk eddig. Piramis, nagy számok törvénye.) Frenkl dr. eredeti módon kezeli a problémát. Elhatárolja ugyan egymástól a két fogalmat, de a sportmozgalmunkról alkotott modelljében sikerül szintézisre hoznia őket. *Véleménye szerint a sportéletnek négy területe van: az ifjúság sportja, a felnőtt korosztályok szervezett és szervezetlen, kötetlen és versenyszerű sportélete, a gyógyító sport és a sportágak (versenysport). Modelljében ezek nem különülnek el mechanikusan egymástól, az élsportnak és a tömegsportnak van közös tartománya. Kiemeli a magas szervezettségű, korszerű ifjúsági sport jelentőségét, ami egyben a versenysport-utánpótlás bázisát is jelenti. Frenkl dr. ezen belül hangsúlyozza az egyetemi sport fontosságát,* bírálva az itt elkövetett mulasztásokat, és kijelenti, a jövő az egyetemi sporté. *Az élsport színvonalát pedig — az ifjúsági sport bázisán — az egyesületek szakosztályaiban folyó szakmai munka minősége határozza meg.*

Tömegsportunk legjellemzőbb vonása, hogy méreteit tekintve nem igazán tömegsport. Hajlamosak vagyunk — helytelenül — ezt a fogyatékosságot is a sportvezetés nyakába varrni. Frenkl dr. azonban szellemesen megjegyzi: „nem lehet számon kérni a sportmozgalomtól azt, ami nem tartozik hozzá". Mert *valójában nem a sportolási lehetőségek hiánya* — bár azért itt is van jelentős elmaradás — *jelenti a fő problémát, hanem az, hogy az emberek többsége egyszerűen nem akar sportolni,* a testnevelés még nem tölt be fontosságának megfelelő helyet életünkben. Erről pedig nem a sportvezetés tehet, amelynek éppen elég gondja a sportolni akarók igényeinek kielégítése.

Még egy témát kiragadva: *önálló tudomány-e a sporttudomány? Frenkl dr. szerint nem. A sportnak gyakorlata van, mely pusztán asszimilálja a különböző tudományok, mint biológia, fiziológia, pszichológia, pedagógia eredményeit.* Érdekes ezt a véleményt a TF Sportélettan tanszékének vezetőjétől hallani, akinek tudományos tevékenysége a sportot szolgálja. Talán túl merésznek tűnik, de ebben a kérdésben nem értünk egyet Frenkl doktorral. Véleményünk szerint ugyanis a sporttudomány önálló kutatási területét, módszertanát és viszonylag önálló intézményrendszerét tekintve önálló tudomány. Tulajdonképpen Nádori László dr. álláspontját fogadjuk el, aki a Népsport január 29-i számában Tudomány-e a tudomány? című cikkében szólt hozzá a kérdéshez.

Izelítőt kívántunk adni egy tanulságos olvasmányból, amely egy módszerbeli jó példával is szolgált. A szerző könyvében nem személyekkel, hanem a sok helyütt kialakult hibás szemléletmóddal viaskodott. Nem vetett szelet, így vihart sem aratott. De nagyon sajnálnánk, ha konstruktív gondolatai nem válnának mihamarább sportmozgalmunk gyakorlatává.

Újvári—Bánki

Napirenden az I. évfolyam munkája

(Folytatás az 1. oldalról)

egy tanár. Így javaslatainkat, észrevételeinket közvetlenül az illetékeseknek mondhattuk el. *Vadász Endre,* évfolyamunk tanulmányi felelőse mondta, hogy az alternatív tárgyak, s a proszemináriumi munka nem töltötték még be teljesen rendeltetésüket. Ennek oka egyrészt a kezdeti tájékoztatás hiánya volt, az alternatív tárgyaknak és proszemináriumoknak csak a címét ismertük, de részletesebb témáját, feladatát nem. Másrészt egyes alternatív tárgyaknál a túl nagy létszámú csoportok létrehozása is akadályozta a hatékony munkát. A proszemináriumok célja pedig a módszertani segítség volt, s ehelyett gyakran új ismeretanyag megtanítására használták.

Ezután hallottuk a tantárgyankénti értékelést. Megtudtuk a vizsgaátlagokat, összehasonlíthattuk a tavalyi eredményekkel. Lényeges eltérés általában ott volt, ahol a vizsgarendszer alapvetően megváltozott. (Írásbeli helyett szóbeli vizsgák voltak, gazdaságtörténetből és pg-ből a szem. vezetőknél kellett beszámolnunk.) Mindenesetre évfolyamunk egészében véve jól szerepelt a vizsgán. De azért a felmerült problémák azt bizonyítják, hogy még nehéz feladataink vannak az egyetemi tanulási módszerek elsajátítása terén. Előadások jegyzetelése, hosszabb 30—40 oldalas tananyagrészek gyors és lényegretörő elsajátítása. Nagyon fontos azt is felismerni és megtanulni, hogy a kötelező anyag mellett önállóan is törekednünk kell minél több ismeret elsajátítására.

Ehhez természetesen a legoptimálisabb tanulási körülmények szükségesek. Ezért merült fel például az órarendünk széttördeltségének, a jegyzethiánynak és más, általános jellegű hibáknak a kérdése. Ugyanakkor az egyes tárgyak értékelésénél még számos, ezzel kapcsolatos hiba, konkrét ötlet és javaslat is elhangzott, melyekből csak néhány példa: egyes előadások, illetve szemináriumok színvonala nem megfelelő, a pg.-vizsgaeredmények csoportonként nagyon eltérnek. Fölmerült az a javaslat is, hogy azokból a tárgyakból, amelyekből év közben szemináriumok vannak, gyakorlati jegyet is kapjunk, s így ne csak a vizsga nem mindig megbízható eredménye számítson.

A HIBÁK KIJAVÍTÁSA, a hasznosítható ötletek megvalósítása az illetékes tanszékek feladata. Ugyanakkor a tanárok olyan problémákat is felvetettek, amelyeket nekünk kell megoldanunk. Hiszen a tanszéki képviseleti rendszerrel, amely már félév közben orvosolhatná a hibákat, eddig nem éltünk. Az egyes tárgyakból hiába rendeztek évközi konzultációt, nem látogattuk azokat. A szemináriumi munkában is még aktívabban kell részt vennünk. Vannak olyan tárgyak, amelyeket év közben elhanyagolunk, s ez a vizsgaeredményeken is meglátszik. A meghirdetett tudományos diákkörökre, szinte egyáltalán nem érkeztek jelentkezések. Mentségükre szolgáljon, hogy sokan nem is hallottunk ezekről a tudományos diákkörökről. Egyébként a tájékoztatás hiánya nemcsak tanulmányi téren, hanem mozgalmi, kulturális téren is felmerült. Sok bennünket is érdeklő rendezvényen azért nem vettünk részt, mert nem is tudtunk róla. Ezért elsődleges feladat lenne sokkal alaposabb, átfogóbb, tájékoztatás megszervezése egyetemi életünk minden területén. Tanáraink azt is elmondták, hogy ezek voltak a legkönnyebb vizsgáink, hiszen itt még figyelembe vették, hogy életünkben először állunk ilyen erőpróba előtt. Legközelebb azonban az osztályzás szigorát már nem enyhítheti ez a körülmény.

Visszautazásunk napján két lényeges kérdés ismertetésére került sor. Az első a szakosodás, amelyről *Gondi József* oktatási rektorhelyettes a szakosítási bizottság elnöke beszélt. Megtudtuk, hogy hogyan, milyen szempontok szerint bírálják el a jelentkezéseinket, s kinek milyen beleszólása van a bizottságok munkájába. Fontos útmutatásokat kaptunk arról, hogy mi az alapszervezetek feladata a szakosítással kapcsolatban: alapos mérlegelés és előzetes beszélgetések után el kell készítenünk április 15-ig a szakosítási jellemzéseket és mozgósítanunk kell a szaktájékoztatókra. Végül *Gondi elvtárs* ismertette az egyes szakok keretszámát, és az előző év, valamint az idei év várható jelentkezési arányát.

— UTOLSÓ NAPUNK második témája a tanulmányi ösztöndíjakról szólt. *Kovács Zoltán,* az évfolyamvezetőség érdekvédelmi felelőse ismertette, hogy milyen feltételek mellett kaphat valaki ösztöndíjat, s ennek nagyságáról milyen szempontok szerint kell az alapszervezeteknek dönteni.

És ezzel véget ért a program. Hasznos és szükséges volt a négynapos együttlét, hiszen az I. félévi tapasztalatok, tanulságok értékelése és az előttünk álló számos feladat megbeszélése bizony még ebbe a négy napba is alig fért bele.

Sághy Zoltán

NAGYÍTÁS

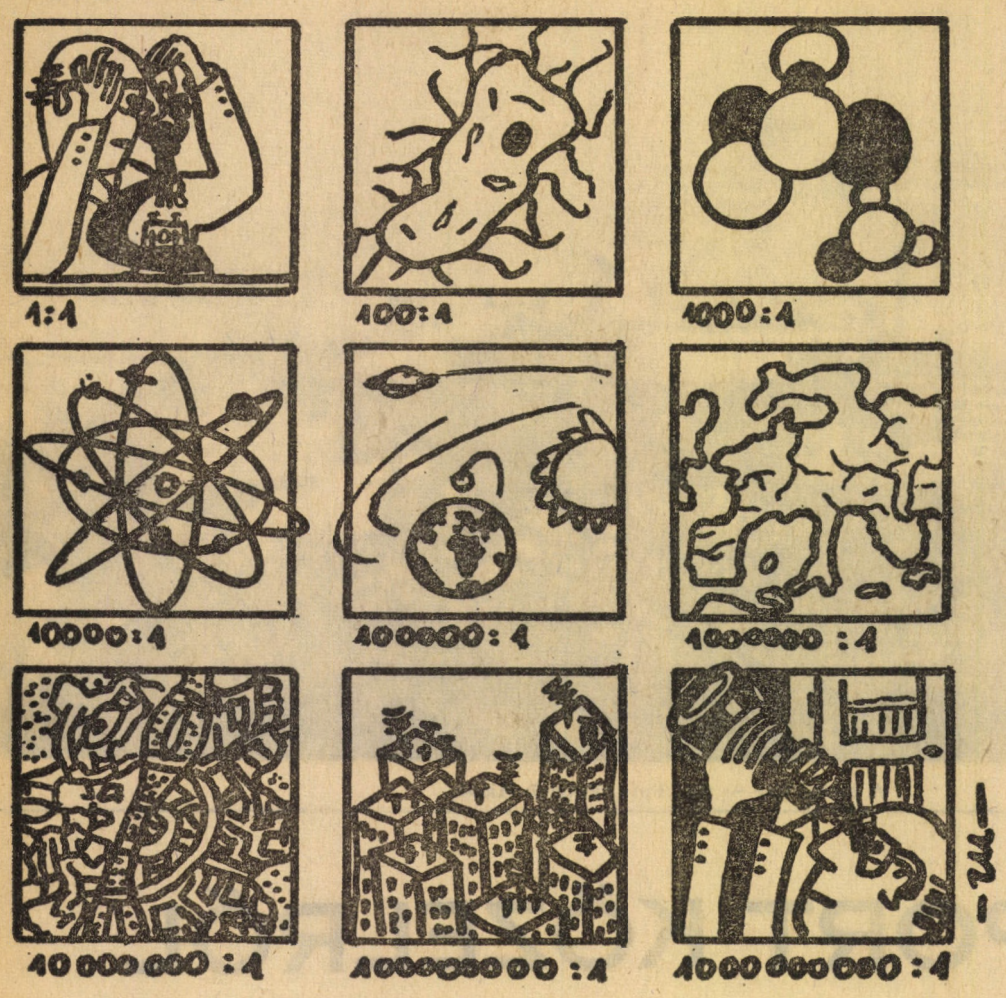

Halász Géza rajza

Gyorsvizsga

Tanár (egyedül van a színen, rakosgat, néha beszél magában): Na, innen se kerül ki élve, teszünk az asztalra egy kis itókát, hadd higgye, hogy nem éri semmi baj. Milyen poros itt minden, még jó, hogy poloska nincsen.

Diák (egy bőrönddel berohan): Nem tudom, hogy jó helyen járok-e, de az biztos, hogy nagyon sietek. Ezért ne húzza az időt!

T: Szóval maga az, aki vizsgázni jött. Foglaljon helyet kényelmes gumiszobánkban... azaz... ott egy szék, üljön le. Ön ugyebár...

D: (tisztelettel) Ugye Bertalan, nem ugyebár, elnézést, de hát így hívnak.

T: Persze, persze, tudtam én, csak kíváncsi voltam, maga is tudja-e? Ez volt ugyanis az első kérdés.

D: (minden átmenet nélkül): Kérdezz valamit, s én megfelelek, a trotechnikus az mindig Elek.

T: Mondja csak, tudja maga, hogy milyen tárgyból jött vizsgázni?

D: Igen. Engedélyt kaptam, hogy az összes tárgyból most egyszerre levizsgázzam. Mindjárt indul a gépem, repülök az északi sarkra.

T: Nahát, tudja, épp most akartam megkérdezni, nem megy-e véletlenül valamelyik sarokra. Különben... mit csinál maga ott? Nincs elég hideg itt az egyes előadóban, amikor fűtenek?

D: Ezt nem értem. Miért akkor van hideg, amikor fűtenek?

T: Mert amikor nem fűtenek, akkor nyár van. Amikor fűtenek, akkor tél van és hideg. Érti már?

D: Épp ezért megyek a sarokra. Egy érdekes balesettanulmányban veszek részt, az a címe, hogy Komámasszony, hol a reform?

T: Látom ön alaposan felkészült pg.-ből és valószínűségszámításból. A neheze még azért hátra van. Szavaljon egy verset!

D: De hát ezt nem tanultuk!

T: Az igaz, ezért ezt csak a legjobbaknak kell tudniuk. A reformban különben szerepel az irodalomoktatás bevezetése is. Na, szaval vagy nem?

D: (ünnepélyesen) Egy koncentrált, két koncentrált, az iparunk túl koncentrált, csak ki nálunk koncentrált, annak feje dekoncentrált.

T: Látom a lényeget érti, csak az összefüggéseket nem látja. Majd írok fel magának szemüveget.

D: Tanár úr, mindjárt indul a a vonatom, s még egy csomó tárgyból nincs jegyem!

T: De hogy képzeli, ennyi idő alatt, hogy adjak annyi jegyet?

D: Ugyan, ne tessék szerénykedni, gondoljon a tanár úr a dolgozatjavításra, ott hogy csinálják?

T: De fiam, maga olyan rendes ember, magát nem akarom úgy vizsgáztatni...

D: Akkor marad a dobókocka módszer. Van nálam egy dobókocka, feldobjuk, s amennyit mutat, olyan jegyet kapok. Rendben? (Feldob egy kockát.)

T. és D. együtt: Jé, hatos!

D: Tudja mit, ossza fel három kettesre, így gyorsabban haladunk 20 perc múlva indul a repülő.

T: Akkor még azt javaslom, hogy tegeződjünk, az rövidebb, mint a magázás!

D: Nincs nálam a tegezem!

T: (üvegeket vesz elő): Tudja nem számítottam vendégre, de talán van valami innivaló. (Vagy húszféle italt vesz elő az íróasztalból.) Koccintanak.

D: Tudod mit, neked adom ezt a dobókockát, legyen valami szép emléked tőlem!

T: Az jó lesz, a többiek már mind tönkrementek!

D: Ti szoktatok kockázni?

T: Csak dolgozatjavításnál. A kétes jegyeket döntjük el ezzel a módszerrel.

D: Nagy kár! Pedig a diákság már várja az új módszereket!

T: Dolgozunk egy új megoldáson, még a neve is jól hangzik: Repül a dolgozat, ki tudja hol áll meg?

D: Nem túl eredeti az ötlet. Ezt már a Toldi is kitalálta!

T: Ennek az a lényege, hogy a javítandó dolgozatokat feldobjuk, amelyik az asztalra esik, az kettes, amelyik mellé, az megbukott.

D: (szipogva): S más jegyet nem is lehet kapni?

T: Dehogynem. Nem vagyunk mi szőrösszívűek. Amelyik dolgozat nem esik le, az jobbat kap.

D: Na, szia, megy a gépem! Majd küldök egy eszkimós képeslapot!

Függöny, vagy amit akartok!

Földes Péter

Nagy János karikatúrái

Farkasházy Tivadar:

A beat-nemzedék nyomában

II. ének, amelyben hősünk felkeresi Füsi Kese Lászlót, a meg nem alkuvó költőt.

Riporter: Kedves tömeg! Elcsukló hangon köszöntöm a magyar beat mozgalom prófétáját, pinceklubok izzószavú prédikátorát, a vecsési beatnik skanzen vajdáját, a „Bár üvölthetek a téllel, de nem süvölthetek a széllel" című vers szerzőjét, Füsi Kese Lászlót!

Füsi Kese: Szeretjük az egyszerű nép spontán örömkönnyeit, de muszáj szipognia?

Riporter: Mester! Immáron egy évtizede lüktet vérünkben a „Bár süvölthetek a téllel, de nem üvölthetek a széllel" látnoki mottója! Lenni, vagy enni! Mikor rontunk már zászlót szegezve a zabáló nemzetre?

Füsi Kese: A zászló el van vetve.

Riporter: De mester, ön mondja ezt, aki 1962-ben a cibakházi titánok vetélkedőjén az ülepét mutogatta?

Füsi Kese: Nem is vettek fel az Írószövetségbe.

Riporter: De mester! Ön, aki levetette a társadalom béklyóit! A nadrágját! Megtagadja ifjúkori álmait? A nagy Nirvánát? A Rámájának? A Kámaszutrát? A dzsungel könyvét?

Füsi Kese: Mi tagdíjat akarunk fizetni! A nép a szavainkra vár!

Riporter: És mikor óhajt szólni a néphez?

Füsi Kese: Minden könyvnapon! Méghozzá börkötésben, Reich Károly grafikáival! Esetleg Kass János.

Riporter: És addig kikre szórja szelleme szikráit?

Füsi Kese: Csalódtunk az élőkben. A túlvilágé a tollunk.

Riporter: Meg is értem. Ez a mai emberiség. Négy milliárd tökfej. És hogy szaporodnak! Szóval az utókornak dolgozik.

Füsi Kese: Dehogy az utókornak! A farkasréti temetőnek!

Riporter: Farkasréti temetőnek?

Füsi Kese: Az ateista lelkeknek pásztorai vagyunk. Ha szeret szomorkodni, hallgassa meg műsorunkat. Képzelje, már a Kerepesibe is hívtak!

Riporter: Füsi Kese gyászbeszédeket ír?! A „Bár süvölthetek a téllel, de nem üvölthetek a széllel" szerzője?

Füsi Kese: Uram, mi nem a téllel süvöltünk, hanem a széllel. A téllel üvöltünk.

Riporter: Bocsánat, de miért használ állandóan többesszámot, önök többen vannak?

Füsi Kese: Fejedelmi többes.

Riporter: Hála istennek! Már azt hittem, megint egy új irodalmi csoportosulás.

Füsi Kese: Egyébként nemcsak búcsúztatunk, névadókat is tartunk.

Riporter: Értem. Afféle kombinát. A bölcsőtől a koporsóig. Tehát ön, már nem süvölt.

Füsi Kese: Egy tanács nem szereti, ha a költői süvöltenek. Tapsoltatunk, emlékeztetünk, tiltakoztatunk. Ez a mi munkánk és nem is kevés. (telefoncsengés) Halló! Holnapra? Rendben. Egy óda a kerületi rollerverseny győzteséhez. Hány méter legyen? Értem. Hexaméter.

Riporter: Füsi Kesének ez elég?

Füsi Kese: Füsi Kese olvasók nélkül olyan, mint a partra vetett halászlé. Ha teljesítjük a siratási tervet...

Riporter: Az mennyi?

Füsi Kese: 25 liter. Ha elérjük, megszövegezhetjük a hólapátolók ezer hasznos tudnivalóját. És akkor mi leszünk a legnagyobb példányszámú magyar!

Riporter: Berkesinél is több?

Füsi Kese: Százezerben! Maga viccel! Millióban! A Magyar Közlönyben. A Tanácsi értesítőben! Kapunk mi még velőscsontot a Hungáriában! (telefoncsengés) Halló! Alázatos tiszteletem. Jegyzem. A címe: Az illem helye. Értem. Lehetőleg szonett. Kidomborítjuk. Növeli a zöld övezetet. Elfoglaltság idősebb hölgyeknek. Alázatos tiszteletem. Hol is tartottunk? Ja, igen. A szobrunk előtt fogunk dedikálni! Mit szobor, emlékmű! Diadalív!

Riporter: És hová tervezi diadalívét?

Füsi Kese: Hogyhogy hová? A Füsi Kese térre. Az utca népe fogja inni szavainkat!

Riporter: Ezt még Vitray sem merné mondani. Az utca népe fogja inni szavait?

Füsi Kese: Igen, ugyanis megnyertük az új üdítőital-névpályázatot. Figyeljen csak! A Márka, írta: Füsi Kese László: Márkát nappal, márkát éjjel, Márkás nővel, igya kéjjel!

KI HOL HULLOTT EL?

Ilyenkor vizsgaidőszak végén az egyedi és a csoportos elhullási indexeket a takarítónők összeseprik a tanszékek elől. Azonban az egyes tényezőváltozók korántsem rúgnak egyforma intenzitással az eredményváltozóba, ezért vizsgálatunkat érdemes kiterjeszteni a balszerencsére is.

Korlátos Kleofás tizedéves nappali hallgató például azért hullott el egy szimplex fényes decemberi napon a matematika vizsgán, mert két triviális egységvektort akart beleerőltetni a duális változó dús gazdag családjába. De a duális változók a családi vagyon megőrzése miatt nem adták negatív értékük kezét egyik egységvektornak sem, így Kleofás kerítő művelete nem járt sikerrel. Később megkörnyékezte ugyan a dékáni hivatalt egy száz forintos okmánybélyeggel, ahol ezért úgy megszerették, hogy kiadtak számára egy munkavállalási engedélyt.

Ennek ellenére Akcelerátor Hontala azért vérzett el teljesen egy p-szer g konstorns szorzatú vizsgán, mert a termelési árat összetévesztette a hektárral, pedig köztudott, hogy ezt egyes nyugati közgazdászok még mindig holdtöltében számolják.

Standard Ottónál viszont nem vették figyelembe a statisztika tanszék oktatói, hogy szoros korrelációs kapcsolat van közte és a tanszék által kitűzött vizsganapok között, s így Ottó belső szórása nem a véletlen játéka, hanem képessége becslésének Standard hibájának tudható be. Szegény Ottó ezért a jövőben más tájakhoz korrelál.

A pénzügy áldozata lett Passziva Szilvia. Pedig oly aktívan beszélt az érdemjegy elosztó hitelről, hogy a tanszék megvizsgálva Szilvi gazdasági környezetét nem adott hitelt neki újabb tanerőt lekötő beruházásra. Annál is inkább, mert közben végetért a rövid lejáratú vizsgaidőszak.

Haszon Gáspár Keynes pénzelméletét többes szám harmadik személy, semleges nemű ragozásában próbálta összehasonlítani az aranykori növekedéssel, azonban kiderült, hogy az elszámolási betétszámlába ez nem tartozik, hanem a követel oldalon kell könyvelni. Ő is elhullott.

Az egyetem a vizsgaidőszakban elesetteket saját ismétlőiknek tekinti. Továbbtanulásukról később történik intézkedés.

Tormai László

ZUGPIAC

Jól bevásároltam a csarnokban, teli lett a táskám, meg a nylon szatyrom is. Mikor aztán kijöttem, láttam, hogy messzire nem juthatok, ha nem akarom, hogy a répa agyonnyomja a juhtúrót, és a két kiló alma jóvoltából idő előtt rántotta legyen a tojásokból. Ezért úgy döntöttem, hogy kicsit átrendezem a csomagot. Volt egy kis hely a csarnok előtt az árkádok alatt egy párkányon és elkezdtem pakolni. Egyszer csak valaki odajött és megkérdezte, hogy mim van. Mondtam neki, hogy alma, tojás, répa, meg a többi, és bár a hölgy csalódottan távozott, mire föltekintettem, már 10—15 kíváncsi szempár figyelte szétrakott csomagomat. Nem szeretem a feltűnést, ezért gyorsan visszadobáltam mindent, és dühösen törtem utat magamnak a tömegben az alkalmi alsónadrág, terítő-, kesztyű-, fakanál- és bundaárusok közt, közönségem rosszalló szempillantásaitól kísérve.

—Halász—

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja
Megjelenik kéthetenként a tanulmányi időszak alatt
Felelős szerkesztő:
FARKASINSZKY TIBORNÉ
Szerkesztőség: Budapest IX., Dimitrov tér 8.
Telefon: 257—207
Kiadó: Hirlapkiadó Vállalat
Budapest VIII., Blaha L. tér 3.
Felelős kiadó: Csollány Ferenc
Készül a Szikra Lapnyomdában

Szputnyik-rejtvénypályázat

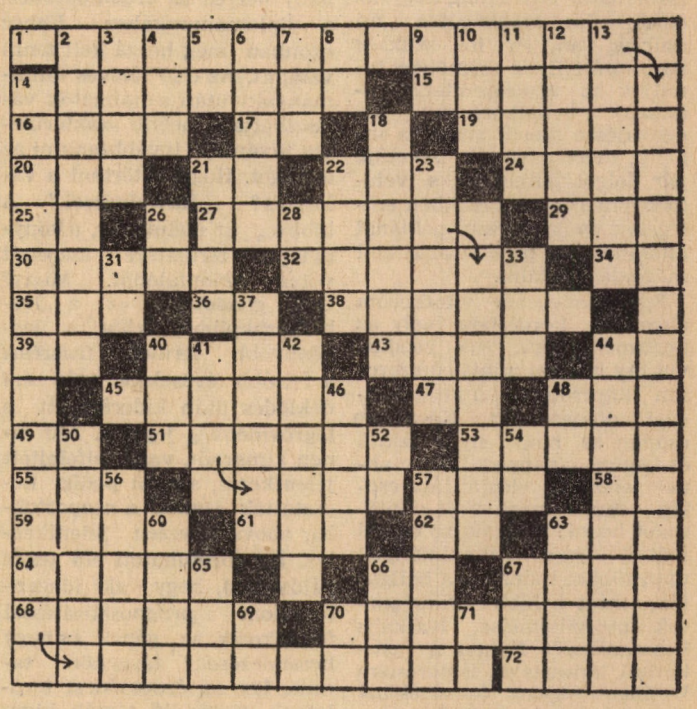

III. FORDULÓ

VÍZSZINTES: 1. **A Föld első hírvivője a Holdra a Szputnyik volt, a szovjet sajtó legfrissebb híreit ... (zárt betűk: A, Á, Z, I).** 14. A szovjet polgári légiforgalmi társaság neve. 15. Minden támogatást ... 16. A légnyomás egysége (Torricelli nevéből). 17. Szovjet repülőgéptípus betűjele. 19. Föltevés, sejtés. 20. ... carte (étlap szerint). 21. Korjelző rövidítés. 22. Azonos magánhangzók. 24. Tarol. 25. A vanádium és az oxigén vegyjele. 27. **Tíz éve, ennyi országba jut el a szovjet sajtó tallózó lapja a Szputnyik.** 29. T. G. N. 30. Díszeket ... a fára. 32. Szomorkodik. 34. A. Y. 35. Dunántúli csatorna. 36. Derékszíj. 38. Enyhén lejtős domboldalak. 39. Fordított névelő. 40. Maró anyag (névelővel). 43. Rájegyez. 44. T. K 45. Asztagok. 47. Siló egynemű betűi. 48. Szenvedélyesség. 49. ... flagranti. 51. Műsoron felül adott szám. 53. Behozza a hátrányát vele szemben. 55. Lócsemege. 57. „Minő csodás kevercse rossz s nemesnek ..." (Madách). 58. G. S. 59. Ennek a hegynek az aljában fekszik Eger. 61. Lásd a 20. sz. sort. 62. Római 50 és 100. 63. Kis utácska. 64. Átlátszó műanyag. 66. A tantál vegyjele. 67. Csend jelzője lehet. 68. Ragadozó állatok. 70. Ezenkívül, ráadásul. 72. Orjol szovjet város korábbi neve.

FÜGGŐLEGES: 2. A magyar nyelvtörténetben a nyelvújítás kora. 3. Abba az irányba. 4. ... Nagy Mária (színművésznő). 5. Y. F. 6. Marina ... (filmsztár). 7. Elektromos töltésű anyagi részecske. 8. Levéltávirat röv. 9. Gumó egynemű betűi. 10. B. E. G. 11. A kerék ... (a keréknek az a része, amelyből a küllők hiányoznak). 12. Szándékozott. 13. Folyó Kamerunban (750 km hosszú). 14. **A szovjet felderítők hőstetteiről szóló izgalmas történet a Nagy Honvédő Háború éveiből. A Szputnyik decemberi számában olvashatjuk. (zárt betűk: T, É, A).** 18. Erősen csavar. 21. Iskolai figyelmeztető. 22. Lent levő helyen. 23. Írásban: ékezet, vessző (névelővel). 26. Növény. 28. Szovjet folyó. 31. Táblán játszott japán társasjáték. 33. Fogait használja (fordítva). 37. Egykor. 40. Svájci folyó. 41. **Ennyi forintba kerül a Szputnyik egy éves előfizetése.** 42. Féktelenül viselkedő. 44. Matematikai kifejezés. 46. Pénzerű étel. 48. Nem a legudvariasabb megszólítás. 50. Nagyobbnak tüntet fel. 52. Kettős betű. 54. A puskáját használja. 56. Távolugrásban a kijelölt vonalon túl érinti a talajt. 57. Eresz ... fészkel a fecske. 60. ... kozákok. 63. Kijut. 65. Rag. -nél párja. 66. Grúzia fő terméke. 67. S. J. O. 69. Kilő egynemű betűi. 70. T. N. 71. E. A.

Beküldendő a vízsz. 1.. 27.. függ. 14. és 41. sz. sorok megfejtése.